

**Půjčuj, rozmnožuj,
rozšiřuj!**

LEDEN 2005

*Sola Scriptura – Jedině Písmo
Solus Christus – Jedině Kristus
Soli Deo Gloria – Jedině Bohu Sláva*

*Sola Gratia – Jedině Milostí
Sola Fide – Jedině Vírou*

OBSAH

Co je motorem tvého života?	1
Modlitba	5
Odpuštění skrze Kristovu krev	9
„A tak bude spasen celý Izrael“	15
Noemova Archa	25
Demografická imploze	25
Přečetli jsme	31
Křesťanská dogmatika	32
Jak přemýšlet	42
Nová éra spolupráce	44
Napsali jste nám	46

CO JE MOTOREM TVÉHO ŽIVOTA?

- ♦ *Viděl jsem též všechno pachtění i vše, co prospěšného se koná, a jak přítom jeden na druhého žárí. (Kaz 4,4)*

Člověk bez záměru je jako loď bez kormidla – ubožák, nicka, pan Nula. (Thomas Carlyle)

Každého z nás něco pohání.

Většina slovníků definuje sloveso pohánět jako „vést, řídit, směřovat“. Ať už řídíš auto, zatloukáš hřebík, nebo odpaľuješ golfový míček, vždy to v dané chvíli vedeš, řídíš a směřuješ. A co pohání tebe?

Právě teď tě může pohánět nějaký problém, tlak či termín. Možná tě pohání palčivá vzpomínka, strach, který tě pronásleduje, nebo něco, čemu věříš, aniž si to uvědomuješ. Tvůj život mohou pohánět stovky okolností, hodnot či pocitů. Uvedu pět nejběžnějších:

Mnoho lidí je štváno pocitem viny. Celý život prchají před výčitkami a skrývají svou hanbu. Lidé štvání pocitem viny jsou manipulováni svými vzpomínkami. Umožňují, aby jejich minulost určovala jejich budoucnost. Často se podvědomě trestají tím, že sabotují vlastní úspěch. Když zhrěšil Kain, ztratil přístup do Boží blízkosti. Bůh mu řekl: *Budeš na zemi psancem a štvancem (Gn 4,12)*. *Není to špatná charakteristika mnoha dnešních lidí – putují životem bez cíle.*

<http://www.reformace.cz>

Poslouchejte nebo si stáhněte několik set audio pořadů nejen z produkce HCJB, ale i z produkce TWR • Texty rozhlasových pořadů • Archiv všech ZODů od roku 1989 • Přečtěte si desítky úvah • Podívejte se na složku s elektronickými knihami „Plačte s plačícími, radujte se s radujícími ... Srí Lanka“

<http://www.reformace.cz> nebo <http://www.hcjb.cz>

2 ZÁPAS O DUŠI

Jsmo výsledkem své minulosti, ale nemusíme být jejími zajatci. Tvá minulost nemá moc změnit Boží záměr. On z vraha jménem Mojžíš udělal vůdce, a ze zbabělce jménem Gedeon odvážného hrdinu. A může udělat úžasné věci i se zbytkem tvého života. Bůh je specialista na nové začátky. V bibli je psáno:

◆ *Blaze tomu, z něhož je nevěrnost sňata, jehož hřích je příkryt. (Žalm 32,1)*

Mnoho lidí žene zášť a hněv. Drží se svých zranění a nikdy je nepustí. Místo aby se odpuštěním své bolesti zbavili, stále znovu si ji ve svých myslích opakují. Někteří lidé hnaní záští obrátí svůj hněv sami proti sobě, do svého nitra, zatímco jim vybuchují a vylévají jej na druhé. Obě reakce jsou nezdравé a nikam nevedou.

Zášť vždy zraňuje víc tebe samého než ty, na něž je namířena. Ten, kdo tě urazil, možná už na urážku dávno zapomněl; jeho život jde dál, zatímco ty se škvaříš ve své bolesti a protahuješ minulost do věčnosti. Poslyš: Lidé, kteří ti v minulosti ublížili, ti teď už ublížit nemohou – ledaže bys záští tu bolest stále zadržoval. Tvoje minulost je pryč! Nic ji už nezmění. Svou hořkost ubližuješ jen sám sobě. Kvůli sobě samému se z ní pouč, ale pak ji prostě pusť! Písmo říká:

◆ *Pošetilce zabijí vztek, žárlivost usmrcuje prostoduché. (Jb 5,2)*

Mnoho lidí pohání strach. Strach může plynout z traumatických prožitků, nereálných očekávání, neúměrně přísné výchovy a dokonce i genetické predispozice. Ať už je příčina jakákoli, ustrašení lidé často propásnou úžasné příležitosti, protože nejsou ochotni riskovat. Hrají na jistotu, vyhýbají se rizikům a snaží se udržet status quo.

Strach je vězení, do něhož se dobrovolně uzavřeme a které nám zneemožní stát se tím, čím nás Bůh chtěl mít. Musíš proti němu bojovat vírou a láskou. Bible říká:

◆ *Láska nezná strach; dokonalá láska strach zahání, vždyť strach působí*

muka, a kdo se bojí, nedošel dokonalosti v lásce. (1J 4,18)

Mnoho lidí pohání touha vlastnit.

Jediným cílem jejich života se stane mít více majetku. Tato touha mít víc a víc věcí vychází z mylného předpokladu, že čím víc toho člověk má, tím je šťastnější, důležitější a zajištěnější. Ani jedno z toho trojího však neplatí. Majetek poskytuje jen pomíjivé štěstí. Věci se nemění, a tak nás brzy začnou nudit, a my pak chceme novější, větší, lepší verzi.

Mýtem je i to, že mám-li toho víc, jsem důležitější. Hodnota osobnosti a hodnota finanční nejsou totéž. Tvá cena není dána tvými cennostmi. Bůh říká, že to nejcennější v životě nejsou věci!

Nejběžnější mýtus o penězích nám namlouvá, že čím víc jich máme, tím si můžeme být jistější. Není to pravda. Celá řada faktorů, které nemáme pod kontrolou, nás může připravit o bohatství během okamžiku. Skutečnou jistotu nacházíme pouze v tom, o co nás nikdo nemůže připravit: v našem vztahu s Bohem.

Mnoho lidí pohání touha po uznání. Životy těchto lidí určuje očekávání jejich rodičů, životních partnerů, případně jejich dětí, učitelů či přátel. I mnoho dospělých se stále snaží získat uznání od svých rodičů, které nelze ničím uspokojit. Jiní lidé jsou tlačeni očekáváním svých vrstevníků. Stále se zaměstnávají tím, co si budou myslet jiní. Bohužel, ti, kteří jdou s davem, se v něm zpravidla ztratí.

Na ničem nezáleží tolik jako na tom, abys poznal Boží záměry pro tvůj život. Pokud je nepoznáš, ničím to nenahradíš.

Neznám všechny klíče k úspěchu, ale jedním klíčem k neúspěchu je snaha zalíbit se každému. Budeme-li se řídit míněním jiných lidí, pak dozajista mine Boží záměr pro náš život. Ježíš řekl:

◆ *Nikdo nemůže sloužit dvěma pány. (Mt 6,24)*

Tvůj život mohou určovat i jiné faktory. Vždy to ale vede do téže slepé uličky: nevyužitý potenciál, zbytečný stres, naplněný život.

Nemáš-li záměr, je život pohybem beze směru, činností bez účelu a událostí bez smyslu. Bez záměru je život bezvýznamný, malicherný a bezúčelný.

Co nám přináší život určený záměrem?

Vedeme-li život určený záměrem, poskytuje nám to následující čtyři výhody:

(1) Znáš-li svůj záměr, pak to dává tvému životu smysl. Bůh nás stvořil, abychom nějaký smysl měli. Proto se ho někdy lidé snaží odhalit pochybnými cestami, jako je astrologie nebo věštění. Má-li život smysl, sneseš téměř cokoli; nemá-li, neuneses téměř nic. Mladý muž, kterému bylo něco přes dvacet, napsal:

Připadám si jako zmetek, protože neustále usiluji o to, abych se něčím stal, a přitom ani nevím, co to je. Umím jen tak přežívat. Jestli jednou objevím svůj smysl, budu cítit, že život právě začíná.

Bez Boha není žádný záměr a bez záměru nemá život smysl. Beze smyslu postrádá náš život význam i naději. V bibli se setkáváme s řadou lidí, kteří vyjadřovali tuto beznaděj. Izajáš si stěžoval:

◆ *Nadarmo jsem se namáhal, svou sílu jsem vydal pro nicotný přelud. (Iz 49,4)*

Job řekl:

◆ *Rychleji než tkalcův člunek uběhly mé dny, skončily v naprosté beznaději (Jb 7,6) ... život se mi zprotivil, nechci žít věčně, už mě nech, mé dny jsou pouhý vánek. (Jb 7,16)*

Smrt není největší tragédií – tou je život beze smyslu.

Naděje je pro tvůj život stejně tak důležitá jako vzduch nebo voda. Bez naděje se s životem nevyrovnáš. Dr. Bernie Siegel zjistil, že může předpovědět, kterému z jeho pacientů se vrátí rakovina, zeptá-li se: „Chtěl byste žít do sta let?“ Ti, kteří byli přesvědčeni

o smyslu svého života, odpovídali „ano“ – a to byli nejpravděpodobnější kandidáti na přežití. Známe-li záměr svého života, naplňuje nás to naději.

Pokud jsi žil bez naděje, vydrž! Ve tvém životě nastanou úžasné změny, až začneš uskutečňovat Boží záměry. Bůh říká:

◆ *Neboť to, co s vámi zamýšlím, znám jen já sám, je výrok Hospodinův, jsou to myšlenky o pokoji, nikoli o zlu: chci vám dát naději do budoucnosti. (Jr 29,11)*

Možná ti připadá, že jsi v naprosto beznadějně situaci, ale bible říká:

◆ *Bůh může působením své moci mezi námi učinit neskonale víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit. (Ef 3,20)*

(2) Znáš-li svůj záměr, je tvůj život jednodušší. Záměr totiž určuje, co dělat máš a co dělat nemáš. Záměr se stává normou, kterou hodnotíš své aktivity. Co je podstatné – a co není? Prostě si položíš otázku:

Pomůže mi tato činnost naplnit některý z Božích záměrů pro můj život?

Pokud neznáš jasný záměr svého života, nemáš na základě čeho se rozhodovat, uspořádat svůj čas a využívat své zdroje. To vede k tomu, že se rozhoduješ na základě okolností, tlaků či momentální nálady. Lidé, kteří nevědí, jaký je záměr jejich života, toho zpravidla dělají příliš mnoho – a to pak vede ke stresu, únavě a sporům.

Není možné dělat vše, co po tobě lidé požadují. Máš čas právě tak na to, abys naplňoval Boží vůli. Pokud se ti zdá, že nestíháš, znamená to, že se toho snažíš udělat víc, než Bůh po tobě chce (nebo – což je druhá možnost – moc dlouho se díváš na televizi). Život určený záměrem vede k jednoduššímu životnímu stylu a realističtějšímu rozvrhu. Bible říká:

◆ *Leckdo se vydává za bohatého, ačkoli nic nemá, někdo se vydává za chudého, a má velké jmění, (Pr 14,7)*

4 ZÁPAS O DUŠI

Což lze parafrázovat i takto: Navelek bohatý život je prázdný, kdežto prostý život může být plný. Takový život také dává pokojnou mysl:

- ◆ *Stvoření opírající se o tebe chráníš pokojem, pokojem, neboť v tebe doufá. (Iz 26,3)*

(3) Znáš-li svůj záměr, žiješ soustředěně. Svě úsilí, svou energii soustředíš na to, co je důležité. Jsi efektivní, protože jsi selektivní.

Nechat se rozptýlit drobnostmi – to je velmi lidské. Se svými životy hrajeme „Ukaž, co umíš“. Henry David Thoreau poznamenal, že lidé vedou životy „tichého zoufalství“, dnes bychom však měli mluvit spíše o bezcílném rozptýlení. Mnoho lidí je jako káča – točí se obrovskou rychlostí, ale vlastně nikam nesměřují.

Bez jasného záměru budeš neustále měnit směr, zaměstnání, vztahy, sbory či jiné vnější věci. Budeš doufat, že každá taková změna odstraní zmatek nebo naplní tvé prázdné srdce. Budeš si říkat: Snad to už tentokrát bude to pravé. Tvůj skutečný problém to však nevyřeší. Potřebuješ totiž záměr a soustředění. V bibli je psáno:

- ◆ *Nebud'te nerozumní, ale hled'te pochopit, co je vůle Páně. (Efezským 5,7)*

Jinak řečeno: protože správně volíš, jsi schopen něčeho dosáhnout – pozn. řekl.

Na světle můžeme demonstrovat, jak užasná je síla soustředění. Rozptýlené světlo má malou moc, malý účinek. Ale když ho soustředíte, koncentrujete i jeho energii. Pomocí lupy zapálíte trávu nebo papír. Když se světlo koncentruje ještě více, do laserového paprsku, můžete jím řezat ocel.

Není nic tak mocného jako soustředěný život naplňující záměr. Muži a ženy, kteří nejvíce ovlivnili dějiny, byli ti, kteří se nejvíce soustředili. Například apoštol Pavel prakticky sám rozšířil křesťanství po celé Římské říši. Jeho tajemství spočívalo v soustředěném životě. Prohlásil:

- ◆ *Bratří, já nemám za to, že jsem již u cíle; jen to mohu říci: zapomínaje na to, co je za mnou, upřen [soustředěn] k tomu, co je přede mnou... (Filipským 3,13)*

Chceš-li v životě něčeho dosáhnout, soustřeď se! Přestaň dělat melouchy. A nechtěj stačit všechno. Dělej toho méně! Odřízni i všelijaké dobré věci a soustřeď se výhradně na to, co je nejpodstatnější. Nepleť si nikdy aktivitu s produktivitou. I bez záměru můžeš být hodně zaměstnán, ale k čemu je to dobré? Pavel řekl:

- ◆ *Soustřeďme se na cíl, chceme-li dosáhnout všeho, co pro nás Bůh má. (Filipským 3,15 Msg)*

(4) Znáš-li svůj záměr, máš pro co žít. Znalost záměru vede k nadšení. Nic nám nedodává tolik energie, jako jasné poznání Božího záměru pro náš život. Na druhé straně, pokud ti záměr schází, nadšení mizí. Už vstát ráno z postele vyžaduje obrovské úsilí. Je to zpravidla nesmyslná práce, nikoli práce přesčas, co nás unavuje, co nás vysává a co nás připravuje o radost.

Nejsi na zemi proto, aby na tebe vzpomínali. Jsi zde proto, aby ses připravil na věčnost.

G. B. Shaw jednou napsal: Skutečná radost ze života je v tom, že se necháš strávit záměrem, který sám považuješ za velký. Pak jsi přírodní silou, a ne horečnatým, sobeckým uzlíčkem nemoci a bolístek, který si stěžuje, že svět se nesnaží učinit tě šťastným.

Poznání záměru tě připravuje pro věčnost. Mnoho lidí tráví svůj život tím, že se pokoušejí zanechat na zemi nějaké trvalé dědictví. Chtějí, aby po nich po jejich smrti zbyla nějaká památka. Nicméně nakonec nezáleží na tom, co o tvém životě soudí jiní lidé, ale na tom, jak ho hodnotí Bůh. Lidé si často neuvědomují, že vše, čeho dosáhli, bude stejně nakonec překonáno. Budou vytvořeny nové rekordy. Památka vybledne. Pocty budou zapomenuty. Když byl James Dobson na vysoké škole, bylo

jeho cílem stát se školním šampiónem v tenisu. Pociťoval pýchu, když byl pohár, který získal, umístěn na předním místě ve školní hale slávy. Za několik let mu ten pohár někdo poslal poštou. Našli ho mezi vyhozenými věcmi, když se škola přestavovala. Jim pak řekl:

Je jen otázka času, kdy všechnu tvé trofeje někdo vyhodí!

Vést život tak, aby zde na zemi po nás zbyl nějaký odkaz – to je velmi krátkozraký cíl! Svůj čas využiješ mnohem moudřeji, pokud budeš pracovat na věčném odkazu. Nebyl jsi poslán na zem proto, aby si tě tu zapamatovali. Byl jsi sem postaven, aby ses připravil na věčnost. Jednou staneš před Bohem a on provede audit tvého života, závěrečnou zkoušku před vstupem do věčnosti. Bible říká:

◆ *Všichni přece staneme před soudnou stolicí Boží. ... Každý z nás tedy sám za sebe vydá počet Bohu. (Římanům 14,10 a 12)*

Naštěstí Bůh chce, abychom tuto zkoušku složili vítězně, a proto nám dal otázky předem. Z bible můžeme usoudit, že Bůh se nás bude ptát na dvě klíčové věci:

Předně se nás zeptá: **Cos udělal s mým Synem, Ježíšem Kristem?** Bůh se tě nebude ptát, z jaké jsi byl církve nebo jaké jsi zastával učení.

Jediné, na čem bude záležet, je odpověď na otázku, zda jsi přijal, co pro tebe Ježíš udělal, a zda ses ho naučil milovat a důvěřovat mu. Ježíš řekl:

◆ *Já jsem cesta, pravda, i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne. (J 14,6)*

A druhá otázka: **Cos udělal s tím, co jsem ti svěřil?** Cos udělal se svým životem – se všemi obdarováními, vlohami, příležitostmi, energií, vztahy a zdroji, které ti Bůh dal? Utratils je sám pro sebe, nebo jsi je využil, abys naplnil záměr, pro nějž tě Bůh stvořil?

Odpověď na první z nich rozhodne o tom, kde budeš trávit věčnost. Odpověď na druhou rozhodne o tom, co budeš na věčnosti dělat.

K přemýšlení: Žít podle Božího záměru vede k pokoji. Verš k zapamatování:

◆ *Stvoření opírající se o tebe chráníš pokojem, pokojem, neboť v tebe doufá. (Izajáš 26,3)*

Ke zvázení: Jak by mi příbuzní a přátelé popsali hnací sílu mého života? Čím chci být?

Rick Warren, Proč jsme tady?, ukázka str. 19, Vydal Návrat domů, Plzeňská 166, Praha 5, <www.navrat.cz>

MODLITBA

Rád bych se zamyslel nad některými radami, které najdeme v knize Přísloví na téma modlitby. V době Starého zákona většina lidí neuměla číst. Lidé, kteří byli oddáni Pánu Bohu, se spoléhali na učení proroků a kněží. V novozákonní době to nebylo jiné. Málokdo uměl číst a většina lidí neměla možnost otevřít Starý zákon. Proto se scházeli a naslouchali učení apoštolů. I když zbožní lidé neměli přístup k Písmu, vždy se modlili. Modlitba byla součástí jejich života. Slyšel jsem příběh o křesťanovi v bývalém Sovětském svazu, který strávil pro víru ve vězení několik desítek let a během té doby zapomněl číst. Když mu to dovolily okolnosti, chodil po cele, hlasitě nebo polohlasně opakoval naučené pasáže z bible a především se modlil. Díky tomu přežil. K tomu, abychom se naučili modlit, neexistuje žádný manuál. Jen tím, že se modlíme, učíme se modlit. Někteří věřící se modlí často, jiní méně, jedni jsou mnohmluvní, druzí spíše tiše setrvávají před Pánem Bohem v tichosti a účtě. Podívejme se, co nám na téma modlitby říká kniha Přísloví. Zaměřím se na čtyři okruhy:

◆ *Důvěřuj Hospodinu celým srdcem, na svoji rozumnost nespolehej. Poznávej ho na všech svých cestách, on sám napřímí tvé stezky. Nebud' moudrý sám u sebe, boj se Hospodina, od zlého se odvrát'. (Přísloví 3:5-7)*

6 ZÁPAS O DUŠI

I. To první, co si měli Izraelci při modlitbách připomínat, na co se měli soustředit, bylo, že měli Pánu Bohu důvěřovat. Tehdejší znalci Písma vnímali modlitbu trochu jinak než my dnes a představa, že je možné Boha oslovit přímo, jim připadala neskutečná. Modlitbu vnímali spíše jako způsob sebereflexe a uvažování. Takový věřící místo modlitebního pokání pouze medituje o promarněných příležitostech a chybách. Místo Božího vedení si promýšlí nové možnosti. A tak se vlastně ani nemodlí. Přemýšlí o sobě, o životě, o přírodě a to vše se odehrává na subjektivní rovině. Může prožívat lítost nad svými chybami, aniž by si uvědomil, že na prvním místě urazil Boží majestát. Pak se může stát, že člověk odpustí hříchy sám sobě, aniž mu odpustil Pán Bůh. Příslovní říká, že člověk nemá spoléhat na své úvahy, na svou rozumnost, ale má plně důvěřovat Pánu Bohu. Modlitba není samomluva, ale rozmluva; není to monolog, ale dialog. Příjemcem není stěna pokoje, od které se odráží vlastní myšlenky, ale milující a milovaný Bůh.

Připomeňme si, jak žila novozákonní církev? Před každým důležitým rozhodnutím se modlili. Když měli nahradit Jidáše, který již nebyl mezi živými, nejdříve se modlili a potom hledali dalšího apoštola. Než vybrali 7 diakonů, také se modlili. Nejprve setrvali na modlitbách a teprve potom vyslali na misijní cestu první misionáře. Vše bylo doprovázeno vědomou prosbou, aby je Bůh vedl a ukázal jim svoji cestu. Každé životní krizi čelili modlitbou. Když uvěznil Petrus a Jana, měli spoustu otázek, viděli potenciální nebezpečí, ale církev tuto skutečnost řešila modlitbou. První mučedník Štěpán umíral s modlitbou na rtech. Církev se horlivě modlila, kdykoliv byl někdo z jejích členů v nebezpečí. Nejen že se modlili za všech okolností, ale především každou záležitost a celý problém odevzdávali Bohu. Modlitba nebyla jen výčet proseb, ale bylo to vynášení celé lidské existence do sféry

Boží moci. Nebyla to jenom prosba: „Dej mi“, ale „Pane Bože, odevzdávám Ti svoji situaci, odevzdávám a čekám na Tvé rozhodnutí, na Tvé vedení“. S našimi modlitbami je to podobné, jako kdybychom byli na samotce v cele. Když budeme mít hlad, požádáme o jídlo, když máme žízeň, požádáme o vodu. A stane se, že se otevře okýnko a někdo nám podá talíř s jídlem a pohár s vodou. Nikoho bychom nikdy neviděli a nikoho neslyšeli. Tak to někdy vypadá s našim modlitebním životem. „Pane, dej, naplň talíř našich potřeb“, ale s Tím, kdo je neviditelným a všemohoucím Bohem, nemáme vztah. Křesťané, Boží lid, vždy hovořili se svým Bohem jako stvoření lidé se svým Tvůrcem, jako synové s milujícím Otcem, jako učedníci s moudrým Mistrem. Čínský křesťan Watchan Nee pověděl: „Budme si vždy vědomí, že ve všech útocích na život Božího dítěte je právě modlitba nejsnadnějším terčem. Ten zlý nejčastěji útočí na modlitbu tehdy, když prožijeme zklamání z proseb, které Pán Bůh nevyslyšel tak, jak jsme si přáli. Modlíme se za uzdravení, dlouho čekáme, a nic se neděje. Modlíme se za obrácení svých přátel k Ježíši Kristu, a nemůžeme se dočkat. A to je snadný terč pro toho zlého, jako kdybychom se nemodlili vůbec – to nemá smysl“. Profesor Smolík řekl: „Satan se směje naší námaze, posmívá se naší moudrosti, ale třese se, když se v pokoře skláníme v modlitbě“. První motiv modlitby je tedy důvěra v Hospodina.

II. Druhý motiv k modlitbám objevíme v Příslóví 8:17:

◆ *Já miluji ty, kdo milují mne a kdo mne za úsvitu hledají, naleznou mne.*

Zde vidíme, že motivem k modlitbám je **láska k Bohu** a ta má v Písmu několik podob. Podívejme se na její čtyři základní roviny. Nejprve je to láska mezi osobami svaté trojice – Otec, Syn a Duch svatý – to je věčná a dokonalá láska. Potom je to Boží láska ke všem lidem obecně – znáte slova Pána Ježí-

še, že Pán Bůh sesílá déšť na spravedlivé i nespravedlivé. Třetí rovina je láska, která nezaslouženě vyvoluje a svrchovaně rozhoduje. Pán Bůh řekl Izraeli, vyvolil jsem si tě, aby jsi byl můj lid, ne proto, že jsi lepší než ti ostatní, ale jenom proto, že tě miluji. Pán Bůh je dobrý ke všem lidem, i k těm, kteří se nemodlí vůbec. I když se nebudeme modlit, slunce bude svítit a můžeme si užívat tepla paprsků i vody. Nemusíme se modlit, přesto se budeme mít po té vnější stránce více či méně dobře, protože Pán Bůh svojí obecnou milostí projevuje milosrdenství k celému stvoření. Čtvrtá rovina Boží lásky je láska, která je odměnou, nebo odpovědí. Pokud chceme s Bohem prožít něco víc, pokud chceme osobně zakoušet Jeho přítomnost, zažít, že Bůh odpovídá na to, za co jsme se modlili, pak se musíme modlit jako lidé, kteří Boha milují. „*Já miluji ty, kteří milují mne*“. Kdo chce víc, dává Pánu Bohu svoji lásku. „*Kterí mne za úsvitu hledají, naleznou mne*“. „*Kdo hledá, najde*“. Kdo ráno vstává s modlitbou, má před sebou den, který bude vypadat jinak. Dietrich Boenhofler řekl: „*Modlitba časně z rána rozhoduje o celém dni*“. Den plný námahy a vyčerpání se stane prostší a snesitelnější, pokud je prožít v Boží přítomnosti a bázni. Sil k práci přibývá, když voláme k Bohu. Druhý motiv k modlitbám je láska k Bohu.

III. Třetí motiv k modlitbám najdeme v Přísloví 15:8:

◆ *Hospodinu je ohavností oběť svévolníků, kdežto v modlitbě přímých má zalíbení.*

Také Přísloví 15:29:

◆ *Hospodin je daleko od svévolníků, kdežto modlitbu spravedlivých vyslychá.*

Bezbožnost svévolníků je dočasně opomíjena. Bůh je vzdálen od bezbožných a nikoho nezničí okamžitě. Dál zůstávají pod všeobecnou milostí, ale jsou vystaveni nebezpečí, že jim Bůh dá větší prostor svobody od spravedlnosti a na

osobní prosby nebude odpovídat. Přísloví 28:9:

◆ *Odvrací-li se někdo od slyšení zákona, i jeho modlitba je ohavností.*

Pán Bůh nemá rád modlitbu, která ignoruje Boží slovo. Je to podobné, jako když se na nás někdo při setkání usmívá, ale my dobře víme, že nás dotýčný za zády pomlouvá. Na pokrytectví takového projevu pozornosti není nic krásného. Tak i Pánu Bohu je ohavností, když zůstáváme neposlušní, a přesto se modlíme. Pokud hřešíme nebo máme v životě nevyznaný hřích, Bůh nemusí naše modlitby vyslyšet. Samozřejmě, že nikdo z nás není dokonalý a z tohoto pohledu by Pán Bůh nemohl vyslyšet žádnou modlitbu a prosbu, ale přesto je určitý rozdíl mezi dvěma typy hříchů. Upozorňují nás na ně slova 4. Moj 15:29-31:

◆ *Budete mít tentýž řád pro domorodce mezi Izraelci i pro hosta, který pobývá mezi vámi, když se někdo něčeho dopustí neúmyslně. Ale ten, kdo něco spáchá úmyslně, ať domorodec nebo host, hanobí Hospodina. Takový bude vyobcován ze společenství svého lidu. Pohrdl Hospodinovým slovem a porušil jeho příkaz. Takový musí být bezpodmínečně vyobcován, lpí na něm vina.*

V ekumenickém překladu je rozdíl mezi vědomým a nevědomým hříchem přeložen slovy úmyslně a neúmyslně. Kralický překlad užívá zhřešit z poblouznění a zhřešil svévolně. Hebrejšтина tento rozdíl vyjadřuje trochu jinak: rozlišuje hříchy s tzv. nezdvíženou rukou a potom hříchy se zdviženou, tzv. vysokou rukou. Hříchy s nezdvíženou rukou, kterých se „Izraelci“ běžně dopouštěli, Bůh odpouštěl. Ale hříchy se zdviženou rukou neodpouštěl – ty trestal. Kraličtí ve svém překladu říkají, že hřích se zdviženou rukou je s pýchou, je to svévolný hřích. To se děje vždy, když člověk zvedá ruku a na konci se objeví prst, který hrozí Pánu Bohu, anebo se ta ruka zvedne vzhůru a zatne se v pěst

8 ZÁPAS O DUŠI

proti nebi. To je pyšné, svévolné, vzpurné odporování Bohu, které nezůstane bez potrestání. Řekl jsem, že je psáno, že hříšníci Bůh nevyšlyší; slyší však toho, kdo Ho ctí a činí Jeho vůli. Proto se musíme nejprve modlit slovy v podobném duchu: Bože můj, pro zásluhu Pána Ježíše Krista, odpusť mi mé hříchy.

Třetí motiv k modlitbám nás vede, abychom vedli spravedlivý a čistý život.

VI. Čtvrté téma z Přísloví o modlitbě: Přísloví 20:22:

◆ *Neříkej: „Odplatím za zlo!“ Čekej na Hospodina a on tě zachrání.*

Izraelci znali pravidlo oko za oko, zub za zub, ruka za ruku, noha za nohu, zlomenina za zlomeninu, život za život. To byl zákon, ale v Písmu jsou nabádání, aby se ve svém srdci nezaměřovali jen na chladnou spravedlnost, ale aby se učili neodplácet zlým za zlé, aby projevovali zdrženlivost a přenechali odplatu Hospodinu. Proč? Protože nikdo z nás, v důsledku své hříšné přirozenosti, ve své tělesnosti, neumí přesně rozlišit míru spravedlnosti a pomsty. V životě mohou nastat situace, kdy musíme použít určitou formu násilí, je třeba bránit zlu, ale rozhodně to podle Písma nemá být tehdy, když trpíme pro evangelium Pána Ježíše Krista. Tam bychom měli spíše snášet křivdu. Mohou nastat situace, že je třeba zabránit něčí brutální aktivitě, např. se musíme zastat ženy, které hrozí znásilnění. V takové chvíli platí princip, nemí souvisí s otázkou, komu dlužíme větší lásku. Jsou situace, kdy láska ke spravedlnosti je víc, jsou situace, kdy láska k církvi je víc, jsou situace, kdy láska k pravdě musí být větší, než láska k nejbližším či sobě, ale láska k Pánu Bohu musí být vždy větší, než láska k člověku. Osobní postoj záleží na okolnostech. Každá situace může vyžadovat jinou reakci. Co máme dělat? Každá otázka a reakce souvisí s osobní a duchovní zralostí každého jednotlivce. Proto se potřebujeme učit, potřebujeme se ptát, potřebujeme hledat Boží vůli. A Izraelci se

učili Boží zásadě, nevracej stejnou nebo dokonce horší ranou. Buď opatrný ve vyřizování si účtů, nevyhrocuj napětí, čekej na Hospodina a On tě zachrání. Vy, kdo čtete Písmo, víte, že v listu Římanům ve 13. kapitole apoštol Pavel říká, že vrchnost, vládní moc, jinými slovy stát, má v rukou meč, který chrání dobro a trestá zlo. Tak by to mělo přinejmenším být. Závěr epístoly Římanům 12. kapitoly hovoří o tom, že máme přenechat pomstu Pánu Bohu, On sám oplácí. Ve 13. kapitole vidíme, že jedním ze způsobů, jakým Pán Bůh oplácí, mohou být zákonné nástroje státu. Pravdou zůstává, že nám nepatří soud ani odplata. Bůh situaci vyřeší svým způsobem. Někdy je to rukou státu, jindy pomocí přátel, někdy zvláštním zásahem. A na konci dějin, až nastane poslední soud, nic nezůstane skryto a dokonalá spravedlnost bude vykonána. Pán Bůh říká: „*Mně patří pomsta*“. Na zemi dokonalá spravedlnost zajištěna být nemůže. Zdrženlivost v soudech je zkouška určená pro nás. Máme se ptát, jak můžeme čelit zlu a kdy čekat na Hospodina. Když tuto radu přeneseme na rovinu církve, na rovinu místního sboru, vidíme, že nás Boží slovo vyučuje, abychom se ve společenství církve snášeli navzájem. Proto máme přikrývat množství provinění, nepočítat křivdy, být trpěliví s odpouštějícím duchem. Jsou pouze tři okruhy, tři příklady v Novém zákoně, kdy smíme „nesnášet“ a jednat tvrdě. Ten první může nastat tehdy, když je ohroženo evangelium Pána Ježíše Krista. Když mezi nás přišel někdo s učením, že Pán Ježíš Kristus není nezbytný nebo dostatečný pro spasení, jde o falešné učení, které musíme odmítnout. Druhý případ může nastat tam, kde dochází k hluboce pohoršujícímu jednání, tam nás také Boží slovo podle 1K 5 opravňuje k tvrdším krokům. Třetí se objevuje tam, kde se jedná o systematický rozkolnický postoj, mocenské ambice, nelásku, všude tam, kde vládne duch, který spíše rozděluje než sjednocuje.

Jinak, v každodenním a běžném životě, tak v našich rodinách, ve sboru, i v tomto světě máme čekat na Hospodina, který pomáhá a napravuje. To jsou slova z knihy Přísloví, která mají co říci k motivům našeho modlitebního života. Důvěřuj, miluj, poslouchej a čekej. Ať nám v tom Bůh je milostiv. Amen.
– Kázání CB Dejvice, Daniel Heczko –

ODPUŠTĚNÍ SKRZE KRISTOVU KREV

Židům 9:15-22

- ◆ *Proto je Kristus prostředníkem nové smlouvy, aby ti, kdo jsou od Boha povoláni, přijali věčné dědictví, které jim bylo zaslíbeno – neboť jeho smrt přinesla vykoupení z hříchů, spáchaných za první smlouvy. (16) Při závěti se musí prokázat smrt toho, kdo ji ustanovil. (17) Jen závěť zemřelých je totiž platná; nemá však platnost, dokud žije ten, kdo ji ustanovil. (18) Proto ani první smlouva nebyla uzavřena bez vylití krve; (19) když Mojžíš všemu lidu oznámil všechna přikázání podle zákona, vzal krev telat a kozlů, vodu, červenou vlnu s yzopem a pokropil knihu Zákona i všechn lid. A řekl jim: (20) „Toto je krev smlouvy, kterou s vámi uzavřel Bůh.“ (21) Podobně pokropil krví i stánek a všechno bohoslužebné náčiní. (22) Podle zákona se skoro vše očišťuje krví, a bez vylití krve není odpuštění.*

Od dob Krista se lidé nemohou smířit s doktrínami, které vyučují, že Kristus musí prolít krev za odčinění našich hříchů. Když začal Ježíš ukazovat apoštolům,

- ◆ *... že musí jít do Jeruzaléma a mnoho trpět od starších, velekněží a zákoníků, být zabit a třetího dne vzkříšen. Petr si ho vzal stranou a začal ho kárat: „Bud' toho uchráněn, Pane, to se ti nemůže stát!“ (Mt 16:21-22)*

Apoštol Pavel napsal:

- ◆ *Slovo o kříži je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě; (1K 1:18a)*
- ◆ *... a pokračuje,*
- ◆ *ale my kážeme Krista ukřížovaného. Pro Židy je to kámen úrazu, pro ostatní bláznovství, ale pro povolané, jak pro Židy, tak pro Řeky, je Kristus Boží moc a Boží moudrost. (1K 1:23-24)*

Liberální teologové nenávidí myšlenku, že Ježíšova krev vykoupila naše hříchy. Takovému učení říkají „jateční náboženství“. Zesměšňují křesťany, kteří věří, že Bůh není natolik malicherný, aby se rozhněval kvůli našim hříchům a současně natolik pohanský, že by vyžadoval k usmíření krev. Dramatik George Bernard Shaw nemilosrdně napadl anglickánskou modlitební knížku a prohlásil:

Je plná starověkých – pro mne příšerných pověr krvavých obětí, kterých se musí křesťanství jednou provždy zbavit, pokud má přežít mezi přemýšlivými lidmi.
(Citace – *Náš denní chléb* 8/79.)

Ale od počátku lidské historie Bůh jasně vyhlásil, že odpuštění hříchů, jako přijatelná náhrada, je možné jen skrze prolitou krev. Když Adam s Evou zhřešil, poznali, že jsou nazí a spletilí fíkové listy, aby zakryli svoji vinu a hanbu. Ale Bůh takové řešení nepřijal. Místo toho oděl provinilý pár do kožené suknice ze zabitého zvířete (Gn 3:21). Bůh tak názorně ukázal, jak hrozný je trest za hřích, ale také lidstvu prokázal obrovskou milost, že sám dodal přijatelnou náhradu.

Nemáme nejmenší pochybnosti o tom, že Bůh Adamovi, Evě a jejich dětem ukázal, jaký druh obětí vyžaduje a přijímá. Abel Boha poslouchal a přinesl oběť ze svého stáda, ale Kain obětoval Bohu z úrody svého pole:

- ◆ *Po jisté době přinesl Kain Hospodinu obětní dar z plodin země. Také Abel přinesl oběť ze svých prvorozených ovcí a z jejich tuku. I shlédl Hospodin na Ábela a na jeho obětní dar, ale na Kaina však a na jeho*

10 ZÁPAS O DUŠI

obětní dar neshlédl. Proto Kain vzplanul velikým hněvem a zesínal v tváři.

(Genesis 4:3-5)

Tak došlo k první vraždě a bratrovraždě. Ve své pýše a vzdorovitosti se Kain stal otcem všech, kdo nenávidí Boží přikázání, která vedou k odpuštění skrze prolitou krev.

Pohanská náboženství praktikovala vždy obřady smiřování bohů a duchů skrze krvavé oběti. Někdy zašli tak daleko, že prováděli lidské oběti, včetně obětování vlastních dětí. Ale ať nás ani na chvíli nenapadne, že Židé napodobovali pohanský obětní systém. Spíše, jak upozornil John Calvin, „všechny pohanské oběti byly jen napodobeninami, které vznikly z původních Božích nařízení“ (Calvin's Commentaries [Baker reprint], on Heb. 9:16, p. 209).

Možná, že někteří lidé měli uprostřed židovského náboženství nevěřící židovské přátele, kteří se jim posmívali, že věří v ukřižovaného Mesiáše. Ale autor ukazuje, že celý židovský systém uctívání a bohoslužeb byl založen na krvavých obětech, a že to byl Bůh sám, kdo ustanovil systém, který ukazoval do budoucna k jedinečné oběti Ježíše Krista. Vrátit se zpět ke starému systému by znamenalo, že jejich svědomí nemůže být nikdy očištěno a tím by opustili věčné spasení, které jim Bůh umožnil skrze Krista. Tak jak je psáno v Židům 9:12-14:

- ◆ *A nevešel do svatyně s krví kozlů a telat, ale jednou provždy dal svou vlastní krev, a tak nám získal věčné vykoupění. Jestliže již pokropení krví kozlů a býků a popel z jalovice posvěcuje poskvrněné a zevně je očišťuje, čím více krev Kristova očistí naše svědomí od mrtvých skutků k službě živému Bohu! Vždyť on přinesl sebe sama jako neposkvrněnou oběť Bohu mocí Ducha, který nepomíjí. (Žd 9:12-14)*

V tomto textu zdůrazňuje, že **odpuštění hříchů přichází jen skrze prolitou krev Krista**. Ve verši 9:15 říká:

- ◆ *Proto je Kristus prostředníkem nové smlouvy, aby ti, kdo jsou od Boha povoláni, přijali věčné dědictví, které jim bylo zaslíbeno – neboť jeho smrt přinesla vykoupění z hříchů, spáchaných za první smlouvy. (Židům 9:15)*

Viz také Žd 8:6. Autor se zaměřuje na Boží příslib odpuštění hříchů v rámci nové smlouvy:

- ◆ *Slituji se nad jejich nepravostmi a na jejich hříchy už nevzpomenu. (Židům 8:12)*

Ukazuje, že Kristova krev smyla všechny hříchy těch, kdo byli povoláni podle staré smlouvy, takže mohou „obdržet zaslíbení věčného dědictví“. Zmínka o „dědictví“ vzbuzuje myšlenku na závět. Často dochází k nedorozumění, protože toto řecké slovo může znamenat nejen závět, ale i smlouvu. V Židům 9:15, 18 a 20, může být přeloženo jako „smlouva“. Ale ve verších 9:16 a 17, se vztahuje k poslední vůli nebo závěti, protože se vztahuje k odkazům na závět a dědictví. A závět nabývá planost teprve po úmrtí toho, kdo závět sepsal. A tak podobně, Mojžíš uzavřel starou smlouvu krví v souladu s Božím přikázáním. Tak i Ježíš uzavřel novou smlouvu svou vlastní krví – takže naše spasení (naše dědictví) je uloženo v bezpečí nové smlouvy v Kristově krvi, která je mnohem lepší, než krev zvířat. Zvažme tři věci:

1. Každý potřebuje odpuštění hříchů, protože nás hřích odděluje od Boha.

Jak všichni víme, vinu můžeme popírat tak dlouho, až se zatvrdíme natolik, že nás naše svědomí nebude dále trápit, ale pokud je Bůh svatý a my jsme porušili Jeho svatý standard, stojíme v Jeho soudní síni a jsme obviněni zákonem. Takže hlavní otázka není jen pocit provinilosti, ale skutečná soudní obžaloba. Pokud tě Bůh v soudný den odsoudí, tvá vina zůstane věčná. Boží rozsudek za hřích je věčné oddělení od Boha v hořícím jezeře (nazývaná jako „druhá smrt“ – Zj 20:14).

Hříšníci většinou popírají potřebu Božího odpuštění snižováním Boží svatosti a spravedlnosti a zveličováním vlastní dobroty a zásluh. Mýlí se, když si říkají, „Bůh je láska, nebo, že milující Bůh by neposlal člověka jako jsem já, do pekla.“ Ale bible je jednoznačná; Bůh je absolutně svatý a spravedlivý. Potrestá každý hřích. Jeho láska neznamená, že odložil svoji spravedlnost a svatost. Z bible je také jasné, že náš hřích je v Boží přítomnosti daleko vážnější, než si dovedeme představit. Narodili jsme se odloučení od Boha. Adamova vina byla přičtena každému z nás. Chvatně jsme přidali k Adamovým hříchům ještě naše vlastní hříšné skutky a myšlenky. Tak jsme se stali před Bohem viníky. A protože přicházíme na svět od Boha oddělení, potřebujeme prostředníka, který by nás s Ním usmířil. Ježíš Kristus je jediný prostředník mezi Bohem a člověkem:

- ◆ *Je totiž jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, (1 Timoteovi 2:5)*
- ◆ *Proto je Kristus prostředníkem nové smlouvy, aby ti, kdo jsou od Boha povoláni, přijali věčné dědictví, které jim bylo zaslíbeno – neboť jeho smrt přinesla vykopení z hříchů, spáchaných za první smlouvy. (Židům 9:15)*

Pokud jsi nikdy nebyl účastníkem sporu, může být nejlepším řešením, aby obě strany přivedl ke smíru určený prostředník. Ten pozorně naslouchá oběma stranám a hledá přijatelné řešení. Kristus znal absolutní Boží svatost. Také znal obrovský dluh lidských vin. Proto přivedl obě strany k usmíření:

- ◆ *To všecko je z Boha, který nás smířil sám se sebou skrze Krista a pověřil nás, abychom sloužili tomuto smíření. Neboť v Kristu Bůh usmířil svět se sebou. Nepočítá lidem jejich provinění a nám uložil zvěstovat toto smíření. Jsme tedy posly Kristovými, Bůh vám domlouvá našimi ústy; na místě Kristově vás prosíme: dejte se smířit s Bohem! Toho,*

kteří nepoznali hřích, kvůli nám ztotožnil s hříchem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti.

(2 Korintským 5:18-21)

Lidé často přemýšlejí o tom, jak byli spaseni lidé, kteří žili v době před Kristem. Odpověď je, že byli spaseni stejným způsobem, jako jsme spaseni my – skrze víru v prolitou krev Krista. Oběti, které přinášeli symbolicky, byly obrazem Kristovy oběti. Obětoval za ně sám sebe. Izajáš 53:5-6, 11 napsal:

- ◆ *Jenže on byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost. Trestání snášel pro náš pokoj, jeho jizvami jsme uzdraveni. Všichni jsme bloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jeť však Hospodin postihl pro nepravost nás všech. ... Zbaven svého trápení spatří světlo, nasytí se dny. „Tím, co zakusí, získá můj spravedlivý služebník spravedlnost mnohým; jejich nepravosti on na sebe vezme.“*

Takže oběti Starého zákona jen oddalovaly potrestání za hřích do doby, kdy byly Kristem splaceny na kříži. Spasení před Kristem bylo něco podobného, jako když nakupujeme na kreditní kartu; dluh za nás zaplatil Kristus. Pavel říká totéž v Římanům 3:23-26:

- ◆ *... všichni zhrěšili a jsou daleko od Boží slávy; jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykopením v Kristu Ježíši. Jeho ustanovil Bůh, aby svou vlastní smrtí se stal smírnou obětí pro ty, kdo věří. Tak prokázal, že byl spravedlivý, když již dříve trpělivě promíjel hříchy. Svou spravedlnost prokázal i v nynějším čase, aby bylo zjevné, že je spravedlivý a ospravedlňuje toho, kdo žije z víry v Ježíše. (Ř 3:23-26)*

Skutečnost, že každý je hříšník a potřebuje Boží odpuštění, znamená, že můžeme nabízet evangelium komukoliv, protože víme, že Boží moc ke spasení působí na každého, kdo věří. Můžete se cítit zahanbeni, protože ten, s kým mluvíte, je daleko vzdělanější a inteligentnější než vy. Může odvést hovor na

12 ZÁPAS O DUŠI

filosofickou nebo vědeckou rovinu, jen aby vám dokázal, že nevíte, o čem je řeč a žádný Bůh není. Takového střetu se nemusíte bát. Mějte na mysli, že před vámi stojí hříšník, který jednou zemře a bude stát před svatým Bohem. Právě proto potřebuje prostředníka, který by ho usmířil s Bohem dříve, než zemře. Ježíš Kristus je takový prostředník. Jeho prolitá krev je cenou za vykoupení hříšníků, kteří mu důvěřují.

2. Boží jednotná metoda za odpuštění hříchů byla skrze prolití krve

Byl to Bůh, kdo vyhlásil:

- ◆ *Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu. (Ř 6:23)*

Bůh vysvětluje, proč musí být prolita krev:

- ◆ *V krvi je život těla. Já jsem vám ji určil na oltář k vykonávání smířčích obřadů za vaše životy. Je to krev; pro život, který je v ní, se získává smíření. (Leviticus 17:11)*

Boží spravedlnost vyžaduje platbu pokuty, což je smrt. V Jeho milosti přijme smrt přijatelného náhradníka na místě hříšníka. Systém zvířecích obětí podle staré smlouvy znázorňoval trest obrazně a poukazoval ke Kristu, k beránku, který snímá hříchy světa. (J 1:29). Všimněte si třech věcí:

A. Hřích vede jak k tělesné tak i duchovní smrti.

Bůh řekl Adamovi a Evě, že v den, kdy budou jíst ze stromu poznání dobrého a zlého, propadnou smrti:

- ◆ *... v den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti. (Gn 2:17)*

Ale oni, i když zakázané ovoce jedli, nepadli mrtví. Jak to? Protože ve chvíli, kdy pojedli, zemřeli duchovně. Předtím měli intimní vztah s Bohem a mezi nimi nestály žádné překážky. Pak byli v okamžiku oddělení a začali se skrývat před Boží přítomností. Ten den začalo jejich fyzické umírání. Přestože v Boží prozřetelnosti a záměru první lidé žili stovky let, všichni zemřeli. Jejich těla se stala předmětem stárnutí a nemoci. Hřích způsobil smrt – skrze vraždy a války.

Všechny strašlivé horory světa, ať jde o nejrůznější katastrofy a nemoci, zvěrstva zločinů, terorismu, válek nebo devastace přírody a plenění přírodních zdrojů, to vše je důsledkem hříchu.

Když jsem četl příběhy misionářů, kteří se vydali s evangeliem k nebezpečným kmenům divochů, divil jsem se, že vůbec nějaké domorodce našli, že se tito lidé dávno navzájem nevyvražдили. Jejich historie je plná kmenového násilí a brutálních odplat. Jeden kmen odplácí druhému a je to nekončící a nesmiřitelný boj na život a smrt. Ale totéž se děje v „civilizovaném“ světě. Celá lidská historie jsou jen boje o získání nového území nebo přírodního bohatství. Pyšní muži vládnou pyšným mužům, dokud nejsou přemoženi a svrženi. Hřích je kořenem veškerých fyzických smrtí, kdekoli na světě. A právě hřích způsobil to, že každý člověk je duchovně mrtvý, oddělený od Božího života.

B. Krev graficky zobrazuje ohavnost a cenu hříchu.

Slovo „krev“ najdeme ve verších 18-22 šestkrát, dále „smrt“ nebo „dědictví a závět“ se objevuje ve verších 15-17 třikrát. Přemýšleli jste někdy o tom, jak krvavé a hrozné bylo židovské náboženství? Všechno bylo skrope no krví. Kněží na oltáři zabíjeli desítky, někdy i stovky a tisíce zvířat. Pak nosili mísy plné krve, kterou vylévali na oltář. Těla poražených zvířat na oltářích zapalovali, takže nesnesitelný zápach byl všudepřítomný. Nikdy jsem neviděl porážku býka, ani ovce nebo kozla. Maso nakupujeme v obchodě, zabalené v celofánu. Kdybychom se měli vrátit do dob obětí a být svědky chrámových obětí, asi bychom byli v šoku. Krev byla názorným obrazem, co muselo být vykonáno za hřích.

C. Stará smlouva byla potvrzena krví, protože Bůh ustanovil odplatu za hřích.

Autor se zmiňuje o detailech obětí v 9:19, ale v Exodus 24 je nenajdeme. Není tam ani zmínka o kozlech,

vodě, šarlatové vlně, hysopu, ani kropení knihy. Další texty některé prvky zmiňují v jiných rituálech (Lv. 1:10; 14:4-6; Nu. 19:6,18). Autor buď všechny rituály spojil v jeden, protože se zabývá všeobecností Starého zákona, které se týkají očisty krví (jako Jan Kalvín a John Owen). Nebo se může odvolávat na ústní podání, s nímž Židé byli seznámeni. Ale hlavní pointou je, že *„Podle zákona se skoro vše očišťuje krví, a bez vylití krve není odpuštění“* (9:22). Jedinou výjimkou bylo, že chudák mohl přinést místo obětního zvířete *„... jako dar desetinu éfy bílé mouky v oběť za hřích; nepoleje ji olejem a nedá na ni kadidlo, protože to je oběť za hřích“* (Lv 5:11-13). Ale výjimka není negací pravidla, že *„bez vylití krve není odpuštění“* (9:22). Bůh vždy zdůrazňuje, že smrt byla Jeho nařízení, Jeho odplata za hřích.

Takže každý člověk potřebuje odpuštění hříchů. Boží neměnná metoda odpuštění hříchů byla stanovena jen prolitím krve.

3. Smrt Ježíše Krista byla počátkem smlouvy krví.

Ježíšova krev, je samozřejmě řečnický obraz, který poukazuje na Jeho smrt. Přestože Kristovo fyzické utrpení bylo hroznou krvavou lázní, ale to, čím procházel duchovně, aby nás vykoupil z prokletí zákona, bylo nesrovnatelně horší. Jak napsal Pavel:

- ◆ *Toho, který nepoznal hřích, kvůli nám ztotožnil s hříchem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti. (2 Korintským 5:21)*

Kristova strašlivá agonie na kříži dosáhla vrcholu ve chvíli, kdy na sebe vzal naše hříchy a tím byl oddělen od Boha Otce.

Ve verších 9:16-17 autor užívá analogie závěti poslední vůle, aby nám ukázal, že odpuštění dědicům Krista, přichází skrze Jeho krev.

A. Odpuštění přichází nám, dědicům Krista.

Podmínka získání dědictví je, že musíme být v závěti zapsaní a ten, kdo

závěť napsal, musí zemřít. Takže jen ti, koho Bůh povolal (9:15), se mohou stát právoplatnými dědici. Důraz není kladen na ty, kdo volají k Bohu, ale na ty, koho Bůh povolal. Jinými slovy, Bůh je vlastník dědictví, On připravil závěť a vybral dědice. Ta obsahuje specifický seznam Otcem vyvolených a není možné, že by se mezi dědice kdokoliv zapsal sám. Jakmile je závěť sepsána, není naplněna, dokud zůstavitel závěti nezemře.

Tento princip jistě všichni známe. Ray Stedman (Co více může Bůh říci?, vyd. Regal, str. 139) vypráví o tom, jak se účastnil se skupinou lidí setkání, kde ředitel křesťanského centra vysvětloval proces, jak mohou získat další majetek, který umožní rozšíření jejich služby. Popsal způsob, kdy centrum a jistá vdova uzavřeli smlouvu, že centrum bude vyplácet vdově až do její smrti určenou rentu. Po její smrti přejde veškeré vlastnictví na centrum. Jeden z účastníků okamžitě reagoval a zeptal se, „Jak je stará?“. Otázka byla nejasná, ale jako ilustrace, která vysvětluje, že závěť nemá pro příjemce žádnou cenu, dokud zůstavitel závěti žije, je velmi poučná.

Takže otázku, kterou si musí každý odpovědět sám, je: „Slyšel jsi v evangeliu Boží výzvu a odpověděl jsi vírou ve smrt Ježíše Krista? Věříš, že to byl On, kdo zemřel, aby měli prospěch a užitek všichni dědicové?“ Jestliže jsi Kristův dědic skrze víru v Jeho krev, máš zajištěný užitek odpuštění skrze Jeho smrt.

B. Odpuštění přichází jen skrze Kristovu krev.

Pakliže odpuštění nepřichází skrze krev, platí opak: prolitím krve nepřijde žádné odpuštění! Jak jsme viděli v Žd 9:9, oběti Starého zákona nemohou nikomu vrátit čisté svědomí. Obětují za očistění těla, ale o to více platí:

- ◆ *Jestliže již pokropení krví kozlů a býků a popel z jalovice posvěcuje poskvrněné a zevně je očišťuje, čím více krev Kristova očistí naše svědomí od mrtvých skutků k službě*

14 ZÁPAS O DUŠI

živému Bohu! Vždyť on přinesl sebe sama jako neposkvrněnou oběť Bohu mocí Ducha, který nepomíjí. Proto je Kristus prostředníkem nové smlouvy, aby ti, kdo jsou od Boha povoláni, přijali věčné dědictví, které jim bylo zaslíbeno – neboť jeho smrt přinesla vykopení z hříchů, spáchaných za první smlouvy. (Židům 9:13-15)

Nikdo z nás si ve skutečnosti nepředstavuje, že pokropení nebo vylití krve někoho nebo něco očistí (Žd 9:13,22), ale právě naopak, spíše znečistí. Pokud jste někdy měli na sváteční košili krvavou skvrnu, víte, že musíte krev okamžitě smýt, jinak na ní zůstane permanentní skvrna. Takže vzít krev a pokropit s ní knihu, lidi, chrám a všechny posvátné nádoby, ukazuje, že budou krví znečištěny, ne očistěny.

Ale současná medicína (o níž starobylí Hebrejci neměli potuchu) odhalila, jak přesný popis je očista krví. Dr. Paul Brand, který se specializuje na chirurgickou léčbu a nápravu malomocenství, popsal (with Philip Yancey, Christianity Today [2/18/83], p. 13) jak je krev schopna očišťovat tělo od všech toxinů a odpadu, které jsou shromažďovány v našich tkáních:

Ani jedna buňka není vzdálena více než je tloušťka vlasu od kapilár, kam se shromažďují všechny jedovaté zplodiny ... Skrze základní chemické procesy a skrze propustnost tkání, pronikají pomalíčku jednotlivé červené krvinky do kapilár, kde odkládají kyslík a absorbují odpadní produkty (kysličník uhličitý, moč a močové kyseliny). Červené krvinky odnášejí všechny potenciálně nebezpečné chemické zplodiny do orgánů, které je z těla vylučují.

A pak pokračuje a vysvětluje, že plíce a ledviny, plus játra a slezina, očišťují krev od jedovatých zplodin a udržují náš organismus zdravý. Každá červená krvinka udržuje přesné pořadí nakládání a vykládání odpadu chemických procesů v těle asi čtvrt milionkrát. Pak sa-

my umírají, rozloží se a jsou skrze játra vyloučeny, zatímco kostní dřeň uvolňuje nové červené krvinky (asi 4 miliony červenýchrvinek každou vteřinu!), aby pokračovaly v očištných procesech.

Bůh naprojektoval tento nádherný obraz, aby nám ukázal, že krev čistí naše těla od všech jedů, a podobně Kristova krev způsobuje v našich srdcích vírou očistu našich duší od jedovatých zplodin hříchů. Co se týká duchovní očisty, kterou potřebuje, kdosi napsal,

Krev zvířat nás nemůže očistit od hříchů, protože je bezmorální. Krev hříšných lidí nás nemůže očistit, protože je nemorální. Jedině Kristova krev nás může očistit, protože ta morální je.

(citace z W. H. Griffith Thomas, Hebrews: A Devotional Commentary [Eerdmans] pp.117-118).

Ježíšova krev byla prolita proto, aby zajistila očistu za hříchy a odpuštění, které všichni tolik potřebujeme. Aplikovali jste tento princip pro vaši duši? Bůh je jediná cesta k odpuštění hříchů.

Závěr

Legenda vypráví, že během vážné nemoci přišel ďábel k lůžku nemocného Martina Luthera, podíval se na něj s triumfálním úsměvem, přinesl obrovský svitek, který se sám odvíjel. Luther ze svitku předčítal, jeden po druhém, dlouhý seznam svých hříchů. Zpočátku se potácel v zoufalství. Pak náhle zvolal:

To vše je pravda, ale zapomněl jsi jednu věc: „Krev Ježíše, Božího syna, nás všechny očišťuje od hříchů.“

Když tohle Luther řekl, žalobce bratra a jeho dlouhý seznam, pečlivě zaznamenaný na svitku, zmizel. (Paul Tan, Encyclopedia of 7,700 Illustrations [Assurance Publishers], # 480).

Luther také řekl (jak zapsal R. C. H. Lenski, The Interpretation of St. John's Gospel [Augsburg Publishing House], p. 130):

Hřích může být jen na dvou místech; buď je s tebou, tíží tvůj zátylek

a jsi ztracen; nebo, pokud leží na Kristu, jsi spasený a svobodný. Opuštění hříchů přichází jen skrze Kristovu krev. Buď si jistý tím, že jsi očistu Jeho krví přijal do svého srdce vírou!

Diskusní otázky

1. Proč je zástupné odčinění hříchů Kristem základní doktrínou křesťanské víry?

2. Proč není žádná jiná očista hříchů možná jinak, než skrze Kristovu krev?

3. Co bys poradil tomu, kdo říká, že důvěřuje Bohu, ale přesto pociťuje tíhu vin za hříchy spáchané v minulosti.

4. Když se někdo zeptá, „Proč nestačilo, aby Bůh řekl, *odpouštím ti?* Proč je k tomu potřeba krev?“ Jak odpovíš?

*Hebrews Lesson 26, June 27, 2004
Copyright, Steven J. Cole, 2004, All Rights Reserved.*

„A TAK BUDE SPASEN CELÝ IZRAEL“

Římanům 11
Novosmluvní pohled

Úvod:

Otázka, zda bude v budoucnosti spasen celý etnický (národní) Izrael, je stále živá a v ZODU jí neustále čelíme. Římanům 11 není snadný úsek Písma. Jeho výklad, jako každý jiný, musí vycházet z kontextu teologických souvislostí. Jakýkoliv výklad Písma musí harmonizovat v širších i užších souvislostech. Verše se nesmí vzájemně vylučovat. To platí i v tomto případě. Nejširší výchozí předpoklady (premisy) podmiňují uspokojivý výklad celého Písma.

Dispenzační křesťané předpokládají na základě určitých starozákonních veršů, především z knihy Genesis, že Bůh dnes jedná se třemi odlišnými skupinami lidí. „Diskriminují“ (rozdělují) na základě duchovním a přirozené genetiky mezi:

✓ *Kristovým tělem – církví z pohanů a židů,*

✓ *etnickým Izraelem a*

✓ *nevěřícími pohany*

Smluvní a novosmluvní křesťané předpokládají na základě jistých novozákonních veršů, především z epistol Zidům, že Bůh dnes jedná jen se dvěma skupinami lidí. „Diskriminují“ (rozdělují) v podstatě na základě duchovním mezi:

✓ *Kristovým tělem – církví z pohanů a židů, a*

✓ *nevěřícími pohany a židy*

Proto obě skupiny křesťanů vidí budoucnost a spasení národního Izraele jinak a jejich výklad textu Ř 11 se musí lišit.

Dispenzační křesťané jsou nutně premileniální (Ježíš se vrátí před milénium). Jejich věci budoucí (eschatologie) vidí následovně: vytržení církve – sedmileté pozemské soužení židů – židovské milénium s Kristem a vzkříšenými svatými. Proto musí být spasen celý etnický Izrael, aby mohl vstoupit jako celek do „tisíciletého království“. Na konci tisíciletí dojde ke konečné vzpouře, kterou Kristus potlačí, bude soudit a ustanoví věčnost.

Smluvní a novosmluvní křesťané jsou občejně,

Buď: non-mileniální (milénium je neurčitě dlouhá doba – období mezi oběma Ježíšovými příchody). Jejich eschatologie: Kristus vládne „1000“ let se svou církví již nyní. Po velikém odpadnutí církve se v den Páně vrátí Kristus, aby soudil a sjednotil navěky ... vše na nebi a zemi pod svou hlavu a své nepřátele pod své nohy. Etnický Izrael tedy není spasen jako celek, protože „tisícileté království“ – věk církve, při 2. příchodu Krista skončí. Etnický Izrael, po ukřižování Krista, již nemá žádné výsadní duchovní poslání.

Nebo: post-mileniální (Ježíš se vrátí po milénium). Jejich eschatologie: Kristus skrze svou církev postupně ustanoví pozemské milénium, t.j. věk duchovní hojnosti a politické spravedlnosti – potom se vrátí, aby soudil a sjednotil navěky ... dále jako u non-mileniálních.

16 ZÁPAS O DUŠI

Doporučené odkazy:

(1) Prostudujte článek „Izrael – nevěřící lid“ od Steva Lehrera v ZODu 77. Zde se dovíme, že Izrael jako celek, kromě malého zbytku, byl vždy nevěřícím Božím lidem. Byl to fyzický obraz a stín pravého Božího lidu – církve.

(2) Přečtěte si také článek „Dilema žida staré smlouvy“ v ZODu 78. V něm se dovíme, že židé byl jediný lid, který byl „v Kristu“, a přesto mnozí z nich nebyli spaseni.

(3) Nejvíce však doporučujeme „Čtyři Abrahamova potomstva“ od Johana Reisingera. Zde se dozvíme, kdo je skutečným Abrahamovým potomstvem a dědicem zaslíbení. Tím je totiž Pán Ježíš Kristus! Židé a pohané se teprve stávají prostřednictvím Krista (jenž vlastní všechna zaslíbení) jak Abrahamovým potomstvem, tak dědici všech zaslíbení.

Bezprostřední kontext

Římanům 11

Římská křesťanství se domnívali, že Bůh se obrátil k židům navždy zády, a že žádný žid již nebude nikdy spasen. Byli vůči etnickému Izraeli povýšení. Domnívali se, že Bůh navždy a úplně opustil národní Izrael. Pavel jim to vyprací a v podstatě píše: (1) Židé, kteří se obrátí během celého věku Nové smlouvy, budou spaseni a (2) Bůh etnické židy jako celek nikdy nezavrhl, ale v každém věku vždy spasil a spasí svůj zbytek! To je jádro 9.-11. kapitoly Pavlova dopisu římským křesťanům.

Římanům 9-10

Bez pochopení širších souvislostí 9. a 10. kapitoly Římanům nikdy nepochopíme 11. kapitolu. Zde jsou tři skutečnosti, které Pavel jasně říká:

1) Bůh po celou historii Izraele vždy spasil jen zbytek z Izraele, nikdy celý národ.

2) Bůh má právo smilovat se nad kým chce a zatvrdit koho chce.

3) Izrael se Bohu během své historie vždy vzpouzel.

Tyto body musíme probrat dříve, než začneme interpretovat 11. kapitolu. V 9. kapitole Pavel popisuje všechny výsady, které Bůh Izraeli dal. Jak je tedy možné, že takto privilegovaný národ ve své většině odmítl spásu, která je popsána v 8. kapitole? Slevil snad Bůh ze svých slibů nebo tento vzpurný národ nezvládá? Pavel nám vysvětluje, že celý národní Izrael není Boží Izrael – pouze zbytek národního Izraele je pravý Boží Izrael. Bohu se tedy nic z ruky nevymklo:

◆ *Avšak ne že by Boží slovo selhalo. Neboť ne všichni, kdo pocházejí [tělesně] z Izraele, jsou [zaslíbení a duchovní] Izrael. (Římanům 9:6)*

Celému národnímu Izraeli Bůh nikdy neslibil plošnou spásu. Pavel ilustruje Boží svrchovanost vyvolení Abrahamova i Izákova potomstva. Z Abrahamova potomstva Bůh vyvolil Izáka a Izmaele zamítl. Z Izákova potomstva Bůh vyvolil Jákoba a zamítl Ezaua:

◆ *Také ne proto, že jsou símě Abrahamovo, jsou všichni jeho dětmi, ale: „Tvé símě bude povoláno v Izákovi.“ To jest: **Božími dětmi nejsou děti těla, ale za símě se počítají děti zaslíbení.** Neboť toto je slovo zaslíbení: „V tento čas přijdu a Sára bude mít syna.“ A nejen to, ale také když Rebeka počala z jednoho muže, našeho otce Izáka, dva syny (totiž ještě než se narodili a než udělali cokoli dobrého nebo zlého, aby Boží předsevzetí zůstalo podle vyvolení, ne na základě skutků, ale z Toho, který povolává), bylo jí řečeno: „Starší bude sloužit mladšímu.“ Jak je napsáno: „Jákoba jsem si zamiloval, ale Ezaua jsem pojal v nenávisť.“ (Římanům 9:7-13)*

Izák – manželský syn Sáry a Izmael – nemanželský syn otrokyně Hagar, následek neuposlechnutí Boha. Proč byl Izák vyvolen, to bychom snad i pochopili, ale dvojčata Ezau a Jáko? Stejní rodiče, stejné početí, stejná duchovní výchova, a přesto „živitel“ rodiny Ezau byl zamítnut a úskočný „maminčin ma-

zánek“ byl vyvolen?! Jak tomu všemu máme rozumět?

Za prvé, Bůh je svrchovaný Stvořitel a udržovatel:

- ◆ *Co tedy řekneme? Je snad u Boha nespravedlnost? V žádném případě! Vždyť Mojžíšovi říká: „Smiluji se, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji.“ A tak nezáleží na tom, kdo chce, ani na tom, kdo usiluje, ale na Bohu, který se smilovává. Faraónovi přece Písmo říká: „Právě proto jsem tě pozdvihl, abych na tobě ukázal svou moc a aby mé jméno bylo rozhlášeno po celé zemi.“ **A tak se tedy smilovává, nad kým chce, a koho chce, zatvrzuje.** Řekneš mi však: „Proč je tedy ještě nespokojen? Vždyť kdo se vzepřel jeho vůli?“ Ale kdo jsi přece ty, ó člověče, že odmlouváš Bohu? Řekne snad výtvor svému tvůrci: „Proč jsi mě udělal takto?“ Nemá snad hrncíř moc nad hlinou, aby udělal ze stejné hmoty jednu nádobu ke cti a jinou k hanbě? (Římanům 9:14-21)*

Za druhé, Bůh slíbil, že spasí v každé době jen ostatek etnického Izraele, ostatek Abrahamova tělesného potomstva. Tak to bylo, je a bude, až do druhého příchodu Pána Ježíše Krista. Židé jsou „věčný“ tělesný národ. Ne proto, že by měli v dnešním novosmluvním věku nebo v budoucnosti (t.j. v tisíciletém království, jež očekávají naši dispenzační bratři) jakési zvláštní národní duchovní poslání, které mívali před příchodem Krista ve starozákonním věku. Židé jsou „věčný“ národ proto, že se Bůh rozhodl zachovat jejich tělesné semeno, aby z něj zachránil v každém pokolení svůj židovský ostatek. Díky Božímu výnosu židé nevymizeli ze světa, jako zmizeli obyvatelé Sodomy a Gomory:

- ◆ *Izaiáš pak volá nad Izraelem: „I kdyby byl počet synů Izraele jako je písku v moři, **jen ostatek bude zachráněn.** Neboť on naplní své slovo ve spravedlnosti, a to rychle;*

*neboť Pán vykoná své slovo na zemi rychle.“ A jak předem řekl Izaiáš: „**Kdyby nám Pán zástupů nezačal semeno, byli bychom jako Sodoma, Gomorfe bychom byli podobni!**“ (Římanům 9:27-29)*

Pohané místo židů?

Na konci 9. kapitoly Římanům a dále v 10. kapitole Pavel říká, že Bůh dává víru pohanům, zatímco židé, kteří měli výsadní postavení a znali vše, nejsou schopni Boha nalézt.

- ◆ *Co tedy řekneme? Že pohané, kteří spravedlnost nevyhledávali, dosáhli spravedlnosti, totiž spravedlnosti z víry, avšak Izrael, který vyhledával spravedlnost Zákona, k zákonu spravedlnosti nedospěl. Proč? Protože ji nehledal z víry, ale jako by byla na základě skutků Zákona. Narazili na kámen úrazu [Ježíše Krista], jak je napsáno: „Hle, pokládám na Sionu kámen úrazu a skálu pohoršení a nikdo, kdo v něj věří [Ježíše Krista], nebude zahanben.“ (Římanům 9:30-33)*

Pavel v předešlých verších totiž Římanům připomíná proroka Izajáše. Pohané přijímají skálu Pána Ježíše Krista vírou a Izrael skutky:

- ◆ *„Neříkejte zrada všemu, čemu říká zrada tento lid [Izrael], a čeho se bojíte, toho vy se nebojte a nestračujte.“ Dosvědčujte svatost Hospodina zástupů! Jeho se bojte a strachujte. Vám bude svatyní, ale **oběma domům izraelským kamenem úrazu a skálou, o kterou budou klopytat, bude osidlem a léčkou** obyvatelům Jeruzaléma. Mnozí [ne všichni] z nich **klopýtou, padnou a roztrhají se, uvíznou v léčce a chytí se.** (Izajáš 8:12-15)*
- ◆ *Říkáte: „**Uzavřeli jsme smlouvu se smrtí a sjednali jsme úmluvu s podsvětím. Valí se bičující příval? Však se přežene, nás nezasáhne, vždyť jsme si svým útočistěm učinili lež a skryli jsme ve klamu.**“ Proto praví toto Panov-*

18 ZÁPAS O DUŠI

ník Hospodin: „Já to jsem, kdo za základ položil na Sijónu kámen, kámen osvědčený, úhelny a drahý, základ nejpevnější; kdo věří [v Ježíše Krista], nemusí spěchat ...“ (Izajáš 28:15-16)

Pavel v 10. kapitole Římanům opětovně cituje, tentokrát z Izajáše 65:1-2

◆ *Izaiáš pak směle říká: „Dal jsem se najít těm, kteří mě nehledali; nechal jsem se poznat těm, kteří se po mně neptali.“ Ale o Izraeli říká: „Celý den jsem rozprostíral ruce k lidu neposlušnému a odmoučavému.“ (Římanům 10:20-21)*

Doporučuji, abyste si pozorně prostudovali 9. a 10. kapitolu Římanům. Jistě vám potom neunikne, že:

1) Bůh po celou historii Izraele vždy spasil jen zbytek Izraele, nikdy celý národ.

2) Bůh má právo smilovat se nad kým chce a zatvrdit koho chce.

3) Izrael se Bohu během své historie vždy vzpouzel.

A tak apoštol staví na těchto třech bodech svoji polemiku s římskými ohledně Izraele. Tento širší kontext, jenž bezprostředně předchází 11. kapitole, musíme mít neustále na mysli, abychom správně pochopili 11. kapitolu. Bude tedy v budoucnosti spasen celý etnický Izrael, jak se domnívá mnoho našich dispenzačních bratrů, nebo budou spaseni jen někteří v rámci církve?

Římanům 11

1) Stavěl Pavel doktrínu spásy národního Izraele v 9. a 10. kapitole proto, aby ji v 11. kapitole v 11. až 32. verši popřel? Proč by si Pavel v 9. a 10. kapitole podkopával svoje „proctví“, že totiž v budoucnosti (Ř 11:11-32) bude celý národní Izrael spasen? Jsou vůbec tyto verše, obzvláště Ř 11:25-26, proctví plošné spásy národního Izraele? Mnoho biblických komentářů se k tomu výkladu přiklání.

2) Nebo tento biblický text, obzvláště Ř 11:25-26, není proctví, ale popis

způsobu, jak Bůh během věků zachraňuje zbytek Izraele z každé generace?

Přikláníme se k 2. bodu. Věříme, že Pavel popisuje průběh spásy Izraele v minulosti, současnosti a budoucnosti. Nevěříme, že jde o proctví plošné spásy národního Izraele před vstupem do „tisíciletého království“. Zde je několik důvodů bezprostředního kontextu: (1) V Římanům 11:1 Pavel píše o spasení současného etnického Izraele. Nepíše o nějaké plošné spásě ve vzdálené budoucnosti:

◆ *Říkám tedy: Zavrhl snad Bůh svůj lid? V žádném případě! Vždyť i já jsem Izraelita, ze semene Abrahama, z pokolení Benjamínova. (Římanům 11:1)*

(2) V Římanům 11:5 Pavel porovnává duchovní stav Izraele za dnů proroka Eliáše s duchovním stavem současného Izraele rané církve.

◆ *A tak tedy i v nynější době vznikl zbytek, vyvolený podle milosti. (Římanům 11:5)*

(3) V Římanům 11:13-14 Pavel doufá, že jeho zvěstování evangelia pohanům a přijetí evangelia pohany vyvolá u současné generace židů žárlivost, aby mohli být zachráněni:

◆ *Vám pohanům pak říká: Jelikož jsem vskutku apoštolem pohanů, oslavuji Boha za svou službu, zda bych nějak nemohl vzbudit žárlivost těch, kdo jsou mé tělo, a některé z nich zachránit [nyní]. (Římanům 11:13-14)*

(4) Pavel zdůrazňuje v Ř 11:30-31 Boží moudrost v tajemství Božího plánu. Je to souběžnost mezi židy a pohany. Bohem ustanovený pád Izraele vedl, a stále vede, ke spásě vyvolených pohanů. To vzbuzuje u vyvolených židů žárlivost, která je podněcuje k jejich spásě.

Tento řetězec: **Pád židů – Spasení pohanů – Žárlivost židů – Spasení židů**. platil v Pavlově době a platí i dnes. Vyvoleným židům nedává křesťanství spát a tak jej skrze svědectví obyčejně nežidovských křesťanů neustále a v každé době poznávají.

- ◆ *Vždyť tak jako jste vy [pohané] kdysi byli neposlušni Bohu, ale nyní se vám dostalo milosrdenství pro jejich neposlušnost, tak i oni [židé] nyní neuposlechli, aby se pro milosrdenství udělené vám i jim dostalo milosrdenství. (Římanům 11:30-31)*

Jak vidíme, Pavel v 11. kapitole mluví o tehdejší současnosti, o průběžném spasení etnického Izraele i pohanů. Navíc oba národy, židy i pohany, na konci 11. kapitoly sjednocuje v jeden Boží lid:

- ◆ *Neboť Bůh zavřel všechny [židy i pohany] pod neposlušnost, aby se nade všemi [židy i pohany] smiloval. (Římanům 11:32)*

Odmítl Bůh celý svůj lid? V žádném případě, ostatek je důkaz!

Pavel znovu opakuje v kapitolách 9, 10 a 11, že Bůh v žádném případě nezavřel svůj izraelský národ jako celek.

- ◆ *Izaiáš pak volá nad Izraelem: „I kdyby byl počet synů Izraele jako je písku v moři, jen ostatek bude zachráněn. Neboť on naplní své slovo ve spravedlnosti, a to rychle; neboť Pán vykoná své slovo na zemi rychle.“ A jak předem řekl Izaiáš: „Kdyby nám Pán zástupů nezařechal semeno, byli bychom jako Sodoma, Gomoře bychom byli podobni!“ (Římanům 9:27-29)*

V celé historii etnického Izraele to byl vždy jen ostatek, a nikdy ne celý národ, kdo byl spasen. Proč by se Pavel dovolával Izajáše, že jen ostatek bude zachráněn, aby potom v Římanům 11:25-26 řekl pravý opak? Římanům 11:1 je klíčová otázka, o kterou nám jde:

- ◆ *Říkám tedy: Zavřel snad Bůh [všechn] svůj [izraelský] lid? V žádném případě! Vždyť i já jsem Izraelita, ze semene Abrahamova, z pokolení Benjamínova. (Římanům 11:1)*

Zavřel Bůh národní Izrael nadobro, takže ani jeden Izraelita už nebude nikdy spasen? – V ŽÁDNÉM PŘÍPADĚ! Vždyť i já Pavel jsem Izraelita a patřím do ostatku. Pavel zde nebuduje pod-

klad, na němž by vyniklo budoucí plošné národní spasení celého Izraele. Bude přesný opak! Jeho argument pokračuje v tom smyslu, že vždy byl, je a bude, spasen pouze ostatek lidu:

- ◆ *Bůh nezavřel svůj lid, který předzvěděl. Nevíte snad, co Písmo říká o Eliášovi? Jak jedná s Bohem proti Izraeli a říká: „Pane, tvé proroky zabili a tvé oltáře rozbořili; zůstal jsem jen já, a i mně usilují o život!“ Co mu ale říká Boží odpověď? „Ponechal jsem si sedm tisíc mužů, kteří nesklonili koleno před Bálem.“ A tak tedy i v **nynější době** [církev] vznikl ostatek, vyvolený podle milosti. (Římanům 11:2-5)*

A vzápětí to Pavel zase potvrzuje. Pouze vyvolený ostatek z Izraele dosáhl spasení:

- ◆ *Co z toho plyne? Izrael nedosáhl, oč usiluje. **Dosáhli toho jen vyvolení z Izraele, ale ostatní zůstali zatvrzelí,** (Římanům 11:7)*

Rozpor v interpretaci

Všichni interpreti pohlíží na Římanům 11:1-10 tak, že nynější zavřeni Izraele je jen částečné. Proto dnes průběžně dochází ke spásě ostatku Izraele z milosti. Ale na text Římanům 11:11-32 mnoho interpretů pohlíží jako na budoucnost Izraele. Totiž, že nynější částečné zavřeni Izraele v jisté budoucnosti zmizí a Izrael bude, jako celý národ, spasen. My se však na částečné průběžné zavřeni Izraele díváme jako na konečné a neočekáváme jeho plošnou spásu při Kristově druhém příchodu. Nevidíme, počínaje 11. veršem, žádný zlom v Pavlově argumentaci:

- ◆ *Říkám tedy: Klopýtli snad, aby padli? V žádném případě! Jejich pokleskem přece přišlo spasení k pohanům, aby to v nich vzbudilo žárlivost. (Římanům 11:11)*

Méně jasný text začíná veršem Ř 11:12. Čtenář zde skutečně může nabýt dojmu, že Pavel píše o budoucím plošném spasení Izraele. Tento dojem se může ještě umocnit veršem Ř 11:15.

20 ZÁPAS O DUŠI

Řekli jsme si ale, že Pavlova argumentace, Bohem ustanovený řetězec příčin a následků ohledně spásy pohanů a židů je, že (1) pád židů způsobuje spasení pohanů, (2) spasení pohanů způsobuje žárlivost židů a (3) žárlivost židů způsobuje spasení židů.

Pád židů – Spasení pohanů – Žárlivost židů – Spasení židů.

Židé dnes nemohou nijak prospět starou smlouvou (jež sloužila smrti) zachraňující Kristově nové smlouvě milosti! Kdyby mohli prospět, nemohli by být spaseni pohané! Židé by je mezi sebe nemohli vpustit, protože Bůh ustanovil starou smlouvu jen s nimi – s národním Izraelem. Jejich pád tj. naplnění staré smlouvy a ustanovení nové smlouvy Kristem vtáhl do Božího plánu pohany. Proto se vyvolení „žárlivci“ židé dnes učí duchovní pravdy od Ducha Božího a od věřících z pohanů. Církve z židů a pohanů žije Kristem, nevkládá naděje do starozánních stínů, které usmrcovaly, a vystřihává se praktik starozákonního Izraele viz 1. Korintským 10:1-11:

- ◆ *A toto všechno se jim [židům] stalo na výstrahu a bylo to zapsáno pro napomenutí nám [cirkvi], ke kterým dospěly konce [přelom] věků. (1 Korintským 10:11)*

Jestliže oddíl Římanům 11:11-32, který je tolika biblickými komentátory považován za budoucí plošné spasení Izraele, rozvrhneme do tabulky tak, abychom v souběžnosti viděli: **Pád židů – Spasení pohanů – Žárlivost židů – Spasení židů**, potom méně jasný jazyk ve 12. a 15. verši bude objasněn srozumitelnějším jazykem ostatních veršů. Prosíme, prostudujte tabulku na protější straně. Potvzuje spásu Božího Izraele v jednom těle židů a pohanů:

F Nejméně jasný (jednoznačný) jazyk se vyskytuje v posledním sloupci – „Spasení židů“. Kdybychom neměli po ruce širší souvislosti celého Písma, Starého i Nového zákona a bezprostřední souvi-

stlosti 9., 10. a prvních deset veršů 11. kapitoly Římanům, potom, připouštíme, že by interpretace posledního sloupce tabulky mohla být dvojnásobná, ale v žádném případě by nebyla přesvědčivá (1) v tom, zda jde o spásu ostatku národního Izraele a (2) ani v tom, zda jde o plošnou spásu celého národního Izraele. Protože však máme širší kontext Písma, věříme, že myšlenka na plošnou spásu celého Izraele do něj nezapadá. Kromě toho máme další důvody.

Římští křesťané z pohanů

Vzijme se na chvíli do jejich situace. Viděli, že židé přirozeně neměli v lásce křesťany. Viděli i to, že se židé shodli se světskou mocí v tom, že popírali Ježíše, jenž přišel v těle. To byl přece ten antikristovský duch již od počátku církve (Sk 8:1-3, 9:1, 12:1-5, 17:5-9). Světská a náboženská symbiosa je sakralismus – jsou to šelmy z moře (světská moc) a šelma ze země (náboženská moc).

Dále, římsští křesťané slyšeli myšlenky tohoto druhu:

- ◆ *Ale Pavel a Barnabáš směle prohlásili: „Vám židům mělo být slovo Boží zvěstováno nejprve. Protože je odmiíáte, a tak sami sebe odsuzujete k ztrátě věčného života, obracíme se k pohanům. (Skutky 13:46)*

Proto si římsští křesťané začali myslet, že židé již jsou mimo Boží plán. To jim navíc jako by potvrdzoval i Starý zákon:

- ◆ *Nechovejte se už jako chvastouni, ať vám nemusí být přitažena pouta. Slyšel jsem od Panovníka, Hospodina zástupů, že je konec s celou zemí, že je rozhodnuto. (Izajáš 28:22)*

Křesťané z pohanů si začali myslet, že jsou nyní jediný Boží lid a že etničtí židé již nejsou součástí Božího plánu spásy. Proto je Pavel usměrňuje a napravuje. Přečtete si na tomto místě článek „Dilema žida staré smlouvy“ v ZODU 78. Tam se dozvíte, že židé byli jediný lid, který byl „v Kristu“, a přesto mnozí nebyli spaseni. Viz Jan 15:1-8:

ZÁPAS O DUŠI 21

Římanům 11. kapitola				
Verš	Neposlušnost židů	Spasení pohanů	Žárlivost židů	Spasení židů
11	Říkám tedy: Klopýtli snad, [židé] aby padli?			V žádném případě!
	Jejich poklesekem přece	přišlo spasení k pohanům ,	aby to v nich vzbudilo žárlivost.	
12	Jestliže pak jejich poklesek znamená	bohatství pro svět [pohany]		čím více bude jejich plnost!
	a jejich nedostatek	bohatství pro pohany ,		
13		Vám pohanům pak říkám: Jelikož jsem vskutku apoštolem pohanů , oslavuji Boha za svou službu,		
14			zda bych nějak nemohl vzbudit žárlivost těch , kdo jsou mé tělo,	a některé z nich zachránit.
15	Neboť jestliže jejich odmítnutí	znamená smíření světa [pohanů],		co teprve jejich přijetí, ne-li život z mrtvých?
25	Izraeli nastala částečná zatvrzelost, [Izrael Boží je část nezatvrzelých židů]	dokud nevejde plnost pohanů . [Izrael Boží jsou také všichni zaslíbení, nezatvrzelí pohané]		A tak [tímto způsobem] bude spasen celý Izrael [vy i oni – zaslíbení židé a pohané], jak je napsáno:
30		Vždyť tak jako jste vy kdysi byli neposlušní Bohu, ale nyní se vám dostalo milosrdenství		
	pro jejich neposlušnost,			
31	tak i oni nyní neuposlechli,	aby se pro milosrdenství udělené vám		i jim dostalo milosrdenství.

22 ZÁPAS O DUŠI

- ◆ Jestliže pak jsou **některé větve vylomeny** a ty, *planá oliva*, jsi byl naroubován mezi ně a stal ses spoluúčastníkem kořene [Krista] a tučností [Kristovy] olivy, nechlub se proti těm [některým] větvím. Pokud se však vychloubáš, pamatuj, že ne ty neseš kořen, ale kořen [Kristus] tebe.
- ◆ Řekneš tedy: „Ty [některé] větve byly vylomeny, abych já byl naroubován.“ Dobře; nevěrou byly vylomeny, ty však stojíš vírou. *Nebud’ namyšlený, ale boj se. Jestliže totiž Bůh neušetřil [některé] přirozené větve, věz, že by neušetřil ani tebe. Pohled’ tedy na Boží laskavost i přísnost: k těm, kteří padli, přísnost, ale k tobě laskavost, budeš-li ovšem v té laskavosti zůstat. Jinak budeš vyřazen z ní. Oni pak také budou naroubováni, pokud nezůstanou v nevěře; Bůh je přece schopen naroubovat je [ty některé] znovu. Vždyť jestliže jsi ty byl vyřazen z přirozené plané olivy a proti přirozenosti naroubován do úspěšné olivy [Ježíše Krista], čím spíše budou ti, kteří jsou přirozenými větvemi, naroubováni do své vlastní olivy? (Ř 11:17-24)*

Pavlova náprava povýšenosti římských křesťanů vzhledem k přirozenému Izraeli je v tom, že jak někteří pohané, tak i židovský ostatek (ne celý Izrael), jsou průběžně roubováni na olivu, jejíž kořen je svatý – je jím sám Pán Ježíš Kristus. Celý Izrael (ani všichni pohané) nikdy nebyl a nikdy nebude naroubován na olivu, kterou vyživuje kořen Ježíše Krista. Dále, Pavel římským křesťanům připomíná – nemyslete si, že jste jediní spoluúčastníci Krista, a že židé jsou již mimo! Nebudte egoisty! Židé ke Kristovu vyživujícímu kořenu, ze své přirozenosti, patří totiž víc než vy, z vaší pohanské přirozenosti! Korintským tuto skutečnost Pavel řekl víc než jasně:

- ◆ *a všichni [židé na poušti] jedli tentýž duchovní pokrm; a všichni pili tentýž duchovní nápoj (neboť pili z duchovní skály, která šla za nimi, a ta skála byl Kristus); ale ve většině*

z nich Bůh nenašel zalíbení, neboť byli pobiti na poušti.

(1. Korintským 10:3-5)

Židé byli jediným lidem, který byl na základě svého přirozeného původu duchovně živěn Kristem, a přesto jej většina odmítla! Oni totiž ke Kristově olivě patří svojí genetickou příslušností! Přirozenost však není vstupenka, protože Abrahamovými dětmi nejsou ti přirození, nýbrž jen ti zaslíbení z přirozených větví židů a nepřirozených větví pohanů! Nevynášejte se tedy, křesťané z pohanů, nad židy, připomíná Pavel, nebo dopadnete jako většina z nich, jak napsal korintským křesťanům:

- ◆ *Tyto věci [pobiti na poušti] se staly nám [křesťanům z pohanů] pro výstrahu, abychom nedychtili po zlých věcech, jako dychtili oni [židé, přestože byli živěni Kristem]. (1. Korintským 10:6)*

V každém případě Pavel v Ř 11:17-24 popisuje Boží olivu s jak židovskými, tak pohanskými naroubovanými větvemi, jež je vyživována z kořene – Ježíše Krista. Celému Božimu Izraeli odpovídá celé Abrahamovo duchovní potomstvo bez ohledu na národní původ (Ř 9:7-8).

„DOKUD“ (achris <891> hou <3739>) ve verši Ř 11:25.

Toto slovíčko „dokud“ zapřičiňuje spoustu nedorozumění. Pavel vysvětluje římským křesťanům z pohanů, že Izrael není totálně zamítnut, ale jen částečně:

NBK	EP
<p>Římanům 11:25 Neboť nechci, bratři, abyste neznali toto tajemství (abyste nebyli moudří sami před sebou), že Izraeli nastala čas: dokud nevejde plnost pohanů.</p>	<p>Římanům 11:25 Abyste nespolehali na svou vlastní moudrost, chtěl bych, bratři, abyste věděli o tomto tajemství: Část Izraele propadla zatvrzení, avšak jen do té doby, pokud nevejde plný počet pohanů.</p>

Ekumenický překlad udělal z jednoho „dokud“ vedlejší větu, která je již interpretací, především skrze slůvko „avšak“. Z Ekumenického překladu (EP) opravdu jaksi vyplývá, že částečná zatvrzelost Izraele skončí, až vejde plný počet pohanů, a potom se obrátí a uvěří celý Izrael. Víme, že jestli tomu tak je, potom je nemožné tento výklad (překlad) harmonizovat s širším i užším kontextem. Jak to tedy se slovíčkem „dokud“ je?

Tato fráze přivádí záležitosti „až k“ jistému bodu, nebo „až“ je dosažen jistý cíl. Tato fráze v žádném případě ale neurčuje stav záležitosti po dosažení určeného cíle. To, co následuj, po dosažení cíle, může být zjištěno jenom z kontextu. Podívejme se na několik výskytnů „achris“:

- ◆ *Neboť stejně jako v těch dnech před potopou jedli a pili, ženili se a vdávaly se až do toho dne, kdy Noe vešel do archy, (Matouš 24:38)*

Toto „achris“ nevymezuje, co se stane po tom dni, kdy Noe vešel do archy. To nám může říci jenom kontext.

- ◆ *Neboť kdykoli byste jedli tento chléb a pili tento kalich, zvěstujete Pánovu smrt, dokud nepřijde. (1. Korintským 11:26)*

Toto „achris“ zase vůbec neurčuje, co se stane a bude, až přijde Pán... Viz dále Sk 22:4; Žd 4:12; 1K 15:25 atd.

Podobně, z našeho zkoumaného verše...

- ◆ *Neboť nechci, bratři, abyste neznali toto tajemství (abyste nebyli moudří sami před sebou), že Izraeli nastala částečná zatvrzelost, dokud nevejde plnost pohanů. (Římanům 11:25)*

...nikdo nemůže určit, co se stane, až vejde plný počet pohanů. My ale už z naší studie, z širšího i užšího kontextu víme, že Izrael historicky vždy procházel a prochází částečným zatvrzením a že vždy existoval jen ostatek, který si Bůh povolává. Tak tomu bude do té doby, než vejde do Božího království

plný počet pohanů. Vše, co Pavel v Ř 11:25 říká ve světle svého širšího kontextu předešlých kapitol, i v užším kontextu předcházejících veršů, je to:

Chci, nežidovští (fímští) bratři, abyste si byli vědomi tohoto starozákonního tajemství (jinak byste si „moudře“ a nadřazeně mysleli, že židé už nejsou živeni olivovníkovým kořenem – Kristem tak jako vy). Dokud budete roubováni na Boží olivu, tak na ni bude také roubována i část etnických židů. Bůh je jako celek nikdy nezavrhl, ponechal jim símě. Navíc, díky svému přirozenému původu z Abrahama a své historii, kdy byli, nejen na poušti, živeni Kristem, jsou způsobilější než vy, aby byli na Kristův kořen a olivovník průběžně roubováni!

A tak přicházíme k našemu poslednímu verši Ř 11:26. Kdybychom měli jen ekumenický překlad, byli bychom utvrzeni, že až vejde plný počet pohanů, potom bude spasen celý Izrael.

NBK	EP
<p>Římanům 1:26 A tak bude spasen celý Izrael, jak je napsáno: „Ze Siónu přijde Vysvoboditel a odvrátí bezbožnosti od Jákoba [Izraele]...“</p>	<p>Římanům 1:26 Pak bude spasen všechen Izrael, jak je psáno: „Přijde ze Sióna vysvoboditel, odvrátí od Jákoba [Izraele] bezbožnost;...“</p>

Ekumenický překlad ve 26. verši navazuje na svoji interpretaci 25. verše a proti kontextu tvrdí, že až vejde plný počet pohanů, pak (potom) bude spasen všechen Izrael. V tomto překladu není co řešit, EP to vyřešil za nás. Biblický text musí interpretovat biblický text, ale překlad nesmí interpretovat biblický text. Když jsme už pracně ustanovili, že „dokud“ ve verši 25 neurčuje, co se stane, až vejde plný počet pohanů, tak se také podívejme, jestli to určuje „Pak“ ve verši 26.

24 ZÁPAS O DUŠI

A tak (kai <2532> houtos <3779>) bude spasen celý Izrael

- ◆ *A tak bude spasen celý Izrael, jak je napsáno: „Ze Siónu přijde Vysvoboditel a odvrátí bezbožnosti od Jáko- ba...“ (Římanům 11:26)*

Ekumenický překlad „Pak“ je nepřijatelný, protože nesprávně interpretuje, co se stane potom, až vejde plný počet pohanů. V Novém zákonu se „kai houtos“ vyskytuje 205 krát a vždy určuje způsob, ne čas. Tento výraz <houtos 3779> se překládá „tímto způsobem“ nebo „tak“. Proto „A tak“ v NBK je nerosvratelně přesnější význam feckého „kai houtos“. Tento správný překlad také dokonale vyhovuje kontextu.

Jak bude spasen celý Izrael?

Verš Ř 11:26 tedy poukazuje na způsob – jak bude spasen celý Izrael, nepoukazuje ani na množství spaseného etnického Izraele ani kdy (*Pak*) bude spasen! Jak tedy bude celý Boží Izrael spasen? Tak, že budou na Boží olivovník, vyživovaný kořenem Ježíše Krista, průběžně roubovány jak větve z etnického Izraele, tak větve z pohanů. A to tak dlouho, dokud nevejde plný počet pohanů. To je přece Pavlův bezprostřední i širší kontext v listu Římanům!

Bohem ustanovený a nadekretovaný pád části Izraele vede ke spáse části pohanů. A ta vyvolává žárlivost v části Izraele, jenž je následně spasen. Boží moudrost je nevystopovatelná a nevyzpytatelná – pohané jsou dnes spaseni kvůli pádu židů a židé jsou spaseni kvůli spáse pohanů. Pohané z židů, židé skrze pohany – všichni jsou však duchovně znovuzrozeni z Božího milostivého zaslíbení a vyvolení!

Bůh nezavrhl celý Izrael, to byla překvapující zvěst pro římské křesťany z pohanů. Ti si mysleli, že už ani jeden žid nebude spasen. Bůh má vždy svůj vyvolený zbytek jak z židů tak z pohanů. Připomeňme si ještě jednou náš řetězec spasení: **Pád židů – Spasení pohanů – Žárlivost židů – Spasení židů.**

Toto „roubování“ na Boží olivovník živený Kristovým kořenem bude pokračovat, až vejde plný počet pohanů do Božího království, až budou všichni naroubováni. *A tak* – tímto průběžným roubojícím způsobem bude spasen celý Boží Izrael z židů a pohanů.

Tolikrát jsme již slyšeli od našich dispenzačních bratrů, že se křesťané mají učit od židů a jít k původnímu zdroji. Zde se od Pavla dovidáme přesný opak. Zaslíbení židů se učí od křesťanů z pohanů, protože je pohání žárlivost a zaslíbení křesťané z pohanů jsou zachráněni pádem židů! Kdo to pochopí!?

Co znamená „celý Izrael“?

Zde bychom vřele doporučili prostudovat knihu „Čtyři Abrahamova potomstva“. Dokud není jasno v tom, kdo je Abrahamovo potomstvo, pak může být každá spekulace o budoucnosti židovského národa (eschatologie) a ohledně Izraele chybná. „Celý Izrael“ jsou:

1. **Všichni** tělesní potomci Abrahama, Izáka a Jáko- ba. To je ale vyvrá- cení tímto veršem:

◆ *Ne že by slovo Boží selhalo. Vždyť ne všichni, kteří jsou z Izraele, jsou Izrael, (Římanům 9:6)*

2. **Všichni** potomci Abrahama, Izáka a Jáko- ba, bez výjimky, kteří budou naživu po vstoupení plného počtu pohanů do království. Tato interpretace nebere v úvahu, jak jsme ukázali, Pavlovu argumentaci a naprosto opomíjí kontext, jenž zdůrazňuje zbytek Izraele.

3. Totéž co bod 2. ale „**všichni**“ je nahrazeno „většinou“.

4. **Všichni** vyvolení, zaslíbení, z etnického Izraele, kteří byli, jsou a budou spaseni. Této interpretaci celkem vyhovuje naše zdůvodnění výše. Bere v jistém smyslu v úvahu jak širší, tak užší kontext, zbytek Izraele a odlišení spasených z židů a z pohanů. „Všichni“ stále vyhovuje koncepci zbytku, t.j. „všichni“ bez výjimky z vyvolených Izraelců. Tato interpretace také vyhovuje Římanům 9:6 výše.

5. Všichni vyvolení, zaslíbení židé a pohané. To je Kristovo tělo, to je církev, to je vinná réva, to je olivovník, to je Boží společnost Izraele:

◆ *Proto pamatujte, že vy, kdysi tělem pohané – které takzvaná obřízka na těle, učiněná rukou, nazývá neobřízkou – jste byli v té době bez Krista, odcizení od společnosti Izraele, cizí vzhledem k zaslíbeným smlouvám, nemající naději a bez Boha na světě. (Efezským 2:11)*

Být bez Krista tedy znamená odcizení od společnosti Izraele!

◆ *Neboť [v Kristu Ježíši] nezáleží na obřezanosti ani neobřezanosti, nýbrž jen na novém stvoření. A všem, kdo se budou řídit tímto pravidlem, Izraeli Božímu, pokoj a slitování. (Galatským 6:15-16) – EP*

Bezprostředně předcházející kontext Ř 11:26 této 5. interpretaci vyhovuje nejlépe. Pro židy zde platí totéž, co v bodě 4. a pro pohany také.

Možnosti 4 a 5 vyhovují naší úvaze nejlépe. Přikláníme se však k 5. možnosti, přesto dogmaticky netrváme v její prosazování nad možností 4. Možnosti 1, 2 a 3 vylučujeme.

– pst – *inspirován Stevem Lehrerem*

NOEMOVA ARCHA

Všechno, co potřebuji vědět o životě, jsem se naučil z Noemovy archy:

1. Nezmeškat loď;
2. pamatovat, že jsme všichni na jedné lodi;
3. plánovat dopředu, když Noe stavěl archu, nepršelo;
4. udržet se fit, když vám je 600 let, někdo vás může požádat o něco velkého;
5. neposlouchejte kritiky, prostě pokračujte v práci, která se musí udělat;
6. postavte svou budoucnost na vysokém základu;
7. z bezpečnostních důvodů cestujte v párech;
8. rychlost není vždy výhodou, šneci byli na palubě s gepardy;

9. když jste ve stresu, chvíli plavte;
10. pamatujte, archu stavěli amatéři, Titanik profesionálové;

11. bouřka nevadí, když jste na správné lodi, vždy vás čeká duha.
– Konzervativní listí – léto 2004 –

DEMOGRAFICKÁ IMPLOZE

Publikovaný text byl přednesen na přednášce Občanského Institutu 11. března 2004:

Trochu historie

Máme-li porozumět určitým aspektům současné situace, musíme se v dějinách západního myšlení vrátit zpět k počátkům myšlenek rozšířených v naší době. Vydejme se do Anglie konce 18. století. Anglikánský pastor Thomas Robert Malthus (1766-1834) tam r. 1798 uveřejnil „Essay on the Principle of Population“. Toto malé dílo o rozsahu kolem 150 stran bude mít významný ohlas:

Říkám, že rozmnožovací schopnost populace je nekonečně větší než schopnost půdy produkovat obživu pro člověka. Není-li populace omezena, zvětšuje se geometrickou řadou. Prostředky k obživě rostou jen řadou aritmetickou. Elementární poznatky o číslech nám ukážou nesmírnost první schopnosti vzrůstu ve srovnání s druhou.

Malthus dospěl – pouze na základě sledování populačních změn obyvatelstva v jistých oblastech Severní Ameriky kolonizovaných Angličany – k myšlence geometrického růstu populace (1-2-4-8-16-32-64...) a horlivě ji obhajoval. Podle něj se obyvatelstvo každých 25 let zdvojnásobí, zatímco zdroje obživy rostou pouze aritmetickou řadou (1-2-3-4-5-6-7...). Aritmetický růst je maximum, jež zemědělství nikdy nedokáže překročit. Vzhledem k rozdílům mezi geometrickým růstem populace a aritmetickým růstem prostředků k obživě je populační růst omezený a musí se

26 ZÁPAS O DUŠI

nezbytně přizpůsobit množství potravy, jinak je část populace odsouzena k životu v bídě a k předčasné smrti.

Tento princip zalidnění je podle Malthuse zákonem přírody. Bída, již trpí nižší společenské třídy, je důsledkem přírodního zákona. Bojovat proti chudobě znamená jednat proti Boží vůli. Člověk nemůže nebyt egoistický, on má být egoistický; myslet na druhé, dělit se s nimi znamená pomáhat jim, aby přežili, aby se neprozíravě ženili a vdávaly a rozmnožovali se. Malthusův pesimismus sdíleli někteří jeho vrstevníci. Jeli-kož je většinou příliš mnoho lidských bytostí v poměru k množství potravin, je třeba rozmnožování lidí omezovat; sám Malthus proto doporučoval oddalování sňatků chudých lidí. Proč by si však měli muži a ženy odříkat sexuální potěšení, existují-li prostředky, jak zabránit jeho následkům? To vedlo ke zrodu novomalthusiánského hnutí, jež bojovalo za antikoncepci a potraty. Četba Malthusova Eseje vnuka Charlesi Darwinovi (1809-1882) myšlenku přírodního výběru druhů. Francis Galton (1822-1911), Darwinův bratranec, uplatnil jeho teorii na lidi. Bylo třeba činit opatření na podporu rozmnožování nadanějších, tj. těch, kteří jsou úspěšní – a současně omezovat rozmnožování chudých, tj. těch, kteří neuspěli a kteří by neměli přežít dál.

Od konce 19. století se v Anglii ozývaly hlasy žádající sterilizaci nositelů dědičných vad. Začátkem 20. století přijaly některé státy USA zákony ve prospěch sterilizace choromyslných a zločinců; skupina anglosaských učenců se sešla v Londýně, aby určila prostředky boje proti rozmnožování jiných ras, jež by mohly ohrozit bílou rasu. Na eugenismus (selektivní chov zvířat i lidí) navazují rasové teorie založené na výzkumech 19. století o nerovnosti ras (vědecký rasismus – segregace, sterilizace, genocida). Tyto myšlenky se začaly šířit po celém světě.

Jako příklad citujeme Američanku **Margaret Sanger** (1879-1966). Sama

sebe označuje jako osvícenou osobu, která chce pomáhat chudým; ve svých spisech mísí feminismus, novomalthusiánství a eugenismus a své argumenty rozvíjí různě podle toho, jaké publikum oslovuje. Pokud jde o ženy, vyslovuje se pro jejich přístup k antikoncepci, aby svou sexualitu mohly prožívat svobodně a mít ze sexuální rozkoše potěšení jako muži. V projevech k chudým společenským vrstvám popisuje s působivými detaily jejich ubohé životní podmínky a prohlašuje, že zbavit se biedy jim umožní pouze kontrola porodnosti. Na adresu „elit s dobrým rodokmenem“ prohlašuje, že cestou k zlepšování rasy je přístup méně zdravých jedinců k antikoncepci.

Vzdělané vrstvy mají méně dětí než nižší třídy, než chudí, než duševně méněcenní. Je naléhavě třeba všechny tyto bytosti odrazovat od toho, aby přiváděly na svět děti.

K tomu ještě Margaret Sanger ve své knize *Le pivot de la civilisation* [Pilíř civilizace] výslovně říká, že dobročinnost je krutá, protože umožňuje chudým a nevzdělaným dětem přežít a pak plodit další potomky. Třebaže je dětská úmrtnost mezi chudými značně vysoká, mnoho jejich dětí přežívá díky dobročinným aktivitám. Pravou dobročinností je naučit chudé používat antikoncepci.

Podle Margaret Sanger je nutno jednat, nemají-li zítra všichni tito chudí a degenerovaní tvořit většinu americké populace. Na mezinárodní úrovni hrozí nebezpečí, že svět zaplaví jiné rasy než rasa bílá, západní, anglosaská. V jednom projevu z r. 1920 Margaret Sanger jasně říká, že není možné požadovat od jiných ras, aby snížily svou míru porodnosti, je-li míra porodnosti v anglosaských zemích vysoká. Je třeba být příkladem a současně ve všech těchto zemích propagovat kontrolu porodnosti, aby se jejich natalita přibližovala úrovni civilizovaných zemí. Margaret Sanger rozvinula mezinárodní kampaň. Myšlen-

ka, že svět mohou zaplavit jiné rasy než rasa bílá, západní, anglosaská, se šíří. (V současné době již bílá rasa nepřesahuje 10 % celkové populace)

V průběhu 20. století postupně sílí hlasy o novém nebezpečí: o demografickém růstu rozvojových zemí. Bílým hrozí, že se stanou menšinou. Zdá se, že je nezbytná kontrola porodnosti chudých jak v západních zemích, tak ve Třetím světě, má-li se zabránit hladu a podvýživě. Tomu byly zasvěceny mezinárodní konference od doby před druhou světovou válkou. V r. 1950 se Margaret Sanger setkává s doktorem Pinousem a žádá ho, aby vyvinul nový antikoncepční prostředek. Výsledkem byla antikoncepční pilulka. V roce 1945 byla založena Organizace spojených národů. Tento mladý útvar byl ihned vnímán jako orgán, který může pro kontrolu porodnosti hrát ústřední roli. Významná rodina z USA sehrála při zapojení OSN do kontroly porodnosti významnou úlohu. Byla to rodina Rockefellerů. Od r. 1913 financovala Rockefellerova nadace výzkum zaměřený na kontrolu porodnosti. Tato nadace investovala obrovské sumy, aby omezovala růst chudinské populace. Jelikož bohaté země měly jít příkladem zemím chudým, vznikl všeobecný boj proti růstu populace ve světovém měřítku.

Znepokojivý výhled

Statistiky několika posledních let však ukazují, že hlavní starostí, která se týká blízké budoucnosti, už nebude demografická exploze, nýbrž demografická imploze. Nejdříve je třeba zdůraznit, že demografický růst v posledních dvou stoletích byl výsledkem pozoruhodného pokroku lidstva. Díky objevům v lékařství klesala úmrtnost. V četných zemích se kojenecká a mateřská úmrtnost i úmrtnost mládeže (tj. dětí a adolescentů) snížila o 95%. Míra kojenecké úmrtnosti je poměr mezi počtem dětí zemřelých do věku jednoho roku k počtu novorozenců žijících na daném území během určitého roku. Bývá to jeden

z nejlepších ukazatelů úrovně rozvoje. Pokles počtu úmrtí malých dětí je v některých zemích pozoruhodný. V České republice poklesl z 6,9 na 3,8 z 1000 narozených dětí (nezapomínejme na mateřskou péči a diagnózy vrozených vad, kdy matka i lékař volí ukončení těhotenství – pozn. redakce). V důsledku toho se naděje dožití při narození zvýšila v některých zemích víc než dvojnásobně a někdy i trojnásobně. V západní Evropě je nyní naděje dožití 79 let; v České republice je to 75 let (u mužů 72 let a u žen 78 let). V r. 2050 dosáhne více než 81 let. Je zřejmé, že obyvatelstva ve 20. století silně přibývalo, protože se více lidí dožilo vyššího věku. Nyní se počet obyvatel rozvinutých zemí zvětšuje jen pomalu nebo i začíná klesat, zatímco v chudých zemích stále ještě mírně vzrůstá.

Nedávná zpráva OSN jasně říká, že v nejbližších 50 letech populace nejvyspělejších zemí neporoste, protože plodnost je pod reprodukční hranici. Plodností rozumíme průměrný počet dětí připadajících na jednu ženu v reprodukčním věku (15 až 49 let). Má-li se populace udržovat, je nutné, aby plodnost v zemích s lepšími zdravotními podmínkami činila 2,1 dítěte na ženu. V r. 2050 bude populace 30 rozvinutých zemí nižší než nyní. Podle některých prognóz ztratí země jako je Estonsko, Litva, Ukrajina, Bulharsko, Rusko mezi 30% a 50% nynějšího počtu obyvatel. Podle těžze předpovědi ztratí Česká republika skoro 17% současného stavu obyvatel.

Situace v Evropě je tedy zvlášť znepokojivá.

Některá čísla podle oficiálního amerického Bureau du Recensement: porodnost v r. 2000 v Německu činila 1,4 dětí; ve Španělsku 1,2; ve Francii 1,9; v Itálii 1,2; v České republice 1,1; v Rusku 1,2. Dodejme, že nízká porodnost je jev celosvětový. Za posledních 50 let se porodnost v méně rozvinutých zemích snížila ze 6 na 3 děti a pokles

28 ZÁPAS O DUŠI

pokračuje. Kombinace snižování porodnosti se zlepšováním lékařské péče na celém světě má nevyhnutelně za následek zvyšování podílu starých lidí v poměru k mladým. Věkové složení obyvatelstva nám poskytuje ještě jinou objektivní informaci. Ukazuje, jak významná je v dané zemi závislá populace. Zjednodušeně řečeno znamená tento výraz obvykle populaci pod 20 let a nad 64 let věku. Ta je závislá, má-li žít a přežít, na podpoře populace produktivní.

V České republice představoval v r. 2000 podíl osob pod 20 let 23% veškerého obyvatelstva (10 milionů) a podíl osob starších než 60 let 18%. Prognózy citovaného amerického úřadu vedou k závěru, že v r. 2050 bude mladých pod 20 let 16%, starých nad 60 let 40%, z toho 10% nad 80 let. Celkový počet obyvatel ČR v r. 2050 se odhaduje na 8,5 milionu. Je to o 15% (ne-li o více) méně než v r. 2000.

Stárnutí obyvatelstva nebo odborněji demografické stárnutí je celosvětový jev, který se však bude v nejbližších letech týkat zejména vyspělých zemí.

Současné demografické stárnutí je jev dějinách lidstva nebyvalý. Podíl starých osob v průběhu celého 20. století neustále vzrůstal a očekávalo se, že tato tendence bude pokračovat i ve 21. století. V celosvětovém měřítku vzrostl podíl starých lidí z 8% v r. 1950 na 10% v r. 2000 a podle údajů OSN dosáhne v r. 2050 21%. Počet osob nad 60 let byl v r. 2000 odhadován na 606 milionů. Do roku 2050 by měl dosáhnout 2 miliard. Růst počtu starých lidí bude nejvýraznější v nejméně rozvinutých zemích.

Demografické stárnutí bude tedy všeobecné, takže se věkový medián bude zvyšovat v míře, která nemá v dějinách obdoby. Věkový medián je hodnota, která rozděluje celou populaci na dvě stejné části, z nichž první se skládá z osob, jež daného věku ještě nedosáhly, druhá z osob věku vyššího. V Evropě vzroste věkový medián z 37,7 let v r. 2000 na 47,7 let v r. 2050. V té době

přesáhne věkový medián v Arménii, České republice, Estonsku, Itálii, Řecku, Slovinsku a Španělsku průměr 51 let, to znamená, že lidé starší než 50 let budou tvořit celou polovinu obyvatelstva. V některých z těchto zemí bude připadat jedno dítě na 4 staré lidi.

Poznamenejme, že pokles porodnosti a demografické stárnutí jsou jevy, jež probíhají prakticky všude na světě. Ale postihují především Evropu, kde je situace nejvíce znepokojivá. Jejich závažnost se zřetelně odráží ve vývoji podílu obyvatel Evropy na celkové světové populaci: v r. 1950 činil tento podíl 22%, v r. 2000 už jen 12% a v r. 2050 se odhaduje asi na 7%.

Některé příčiny této situace

1. *Manželství se uzavírají stále později.* Tím se oddaluje i narození prvního dítěte.

2. Lidé volí manželství méně často než dříve, *počet sňatků klesá.*

3. *Mnoho žen pracuje mimo domácnost.*

4. Zaměstnanci velkých podniků jsou často vysíláni k úkolům daleko od domova a mnohdy se více zajímají o svou firmu než o vlastní rodinu („*profesionální nomádství*“).

5. *Změna životního stylu* s přechodem od venkovského k městskému životu.

6. Politický a/nebo lékařský tlak *k užívání antikoncepce a k umělým potratům.*

7. *Absence nebo nedostatečnost prorodinné politiky.*

8. *Ničivé působení televize* rozkládající obraz rodiny.

9. *Úvěrový systém:* novomanželé se zadlužují kvůli zvýšení životní úrovně a dítě pak vnímají jako překážku spotřeby, na kterou si díky úvěrům zvykli.

10. Kritika rodiny podle Engelse: prototypem třídního boje je rodina, nikoli vykořisťování proletářů kapitalisty; je to vykořisťování ženy mužem v rámci rodiny založené na manželství a mateřství. Proto je třeba *rodinu zrušit a ženu*

zbavit břemene mateřství. Takto „osvobozená žena“ bude moci zaujmout své místo ve společnosti.

11. Mediální palba šířící malthusiánskou ideologii a novomalthusiánství. V této souvislosti je třeba zdůraznit neblahou roli některých agentur OSN (UNFPA – Fond pro populační aktivity OSN: Světová zdravotnická organizace) nebo nestátních organizací (IPPF – Mezinárodní federace pro plánované rodičovství), které nepřestávají šířit hrozbu demografické exploze ani v době, kdy Evropa již prodělává implozi. Od šedesátých let byly orgány veřejné moci stále více ovlivňovány malthusiánskou ideologií, šířenou především z anglosaských zemí.

12. Šíření *genderové ideologie*, nejprve v rámci OSN; podle ní je rozdělení rolí ve společnosti mezi muže a ženu čistě kulturní, nikoli přirozená záležitost. Slova jako mateřství, rodina, manželství atd. nemají tedy smysl.

13. Za podpory agentur OSN, IPPF a mnoha dalších nestátních organizací se masivně rozšiřují protinatalitní techniky. Jsou buď dočasné (tj. žena může mít děti později) – antikoncepce a umělý potrat, nebo definitivní – sterilizace. Podle odhadu 75% vdaných žen v Evropě užívá některou metodu antikoncepce. V ČR je to 69%. Podle statistik připadá u nás jeden umělý potrat na 3 porody, v Rusku téměř 2 potraty na 1 porod. Světová zdravotnická organizace financuje výzkum zaměřený na získání vakcíny proti otěhotnění. Příslušné texty jasně říkají, že se pomocí ní má dosáhnout snížení počtu porodů v rozvojových zemích.

Některé důsledky

Mezi poklesem porodnosti, demografickým stárnutím a *depulací* nebo-li demografickým úbytkem, existuje hrozivý fetěz souvislosti a staří lidé představují pro společnost stále větší břemeno. Nyní připadá v Evropě 3,7 pracovníka na jednoho penzistu; v r. 2050 už to bude jen 1,5 pracovníka, a

očekává se, že na jedno dítě budou připadat – podle zemí – 2 penzisté nebo více. Jak bude obyvatelstvo stárnout, starostí politiků již nebude výstavba škol, nýbrž domů pro penzisty. Je nebezpečí, že budeme svědky zhroucení školství, protože děti nemají – na rozdíl od starých osob – žádnou voličskou váhu.

Některé ekonomové si začínají klást otázku, jak ufinancovat důchody. Pokles porodnosti povede za čas k snížení počtu osob v produktivním věku, s jejichž zdaněním se počítá pro financování penzí. Protože se lidé dožívají stále vyššího věku, penzistů bude přibývat stále více. Bude dostatečným řešením uzákonění vyššího věku pro odchod do důchodu?

Následkem stárnutí populace budou bohaté země vystaveny dalším finančním problémům. Podíl produktivního obyvatelstva v poměru k závislému bude klesat, ale většinu závislých nebudou tvořit děti, nýbrž starci. A jelikož péče o starého člověka stojí mnohem více než o dítě, budou se muset zvyšovat daně z příjmu, aby bylo možné pokrýt potřebné náklady. Zdražování pracovní síly povede podnikatele k tomu, aby přesouvali své aktivity (průmysl, služby) do zemí s levnější a flexibilnější pracovní silou. Hrozí reálné nebezpečí růstu nezaměstnanosti. Hospodářství ve společnosti bez dětí se dostane do trvalé recese. Bude se „restrukturalizovat“ — eufemismus pro zavírání podniků kvůli nedostatku poptávky a odbytu zboží. Míru tím rostoucí nezaměstnanosti může ještě prohlubovat růst produktivity práce. Demografická recese vyvolává nezaměstnanost nejen vlivem poklesu vnitřní poptávky, ale také snížením konkurenceschopnosti v mezinárodním měřítku, takže se budou zmenšovat možnosti vývozu. Skleslost lidí vyvolávaná hospodářskou recesí je bude odrazovat od plození potomků. Pokles porodnosti, demografické stárnutí a nezaměstnanost se takto mohou navzájem posilovat v dáblské spirále.

30 ZÁPAS O DUŠI

Je třeba očekávat silné migrační tlaky a v jejich důsledku závažné problémy. Imigrace, především nelegální, bude živit atmosféru latentní xenofobie. Co můžeme očekávat?

1. Politické napětí na úrovni jednotlivých zemí i v mezinárodním měřítku. Příklady: demografický tlak, jemuž je vystavena Evropa ze strany Turecka a Alžírsko.

2. Střet výrazně odlišných kultur.

3. Nové výzvy v oblasti náboženství. Někteří lidé s nepřátelským postojem k církvi půjdou tak daleko, že budou imigraci prohlašovat za vítanou, aby Evropa přestala být „křesťanským klubem“.

4. Zároveň s prodlužováním života vyžadují staří lidé stále více péče, jež se navíc stává čím dál nákladnější. Tak se objevuje přízrak eutanazie. V Nizozemí je podle statistik přes 20% úmrtí vyvoláno eutanazií. Nizozemí a Belgie „daly příklad“ zákonů dovolujících eutanazii. Logika smrti vedla od schválení likvidace nenarozených dětí k likvidaci starých lidí.

Od kultury smrti ke kultuře života

Evropa jako společenství i každý z jejích národů naléhavě potřebuje kulturu života. Proto je nutné obnovit vědomí o hodnotě rodiny. K novému ocenění hodnoty rodiny přispívají svými díly renomovaní ekonomové a demografové jako Gary Becker (Chicago, Nobelova cena 1992), Gérard-François Dumont (Paříž, Sorbonna), Jean-Didier Lecailon (Paříž -Dauphine) a jiní. Jejich výzkumy vedou k závěru, který má základní význam: hodnotou, jejíž nedostatek představuje největší nebezpečí, je lidský kapitál, to znamená populace vzdělaná, kvalifikovaná, fyzicky zdravá, mravně vychovaná. Tento lidský kapitál znamená pro moderní národ 80% jeho bohatství; fyzický kapitál (přírodní zdroje, zařízení aj.) jen 20%. Není však možné mít lidský kapitál, jehož základem by nebyla rodina a který by nebyl utvářen nejprve v jejím středu. Navíc,

růst různých nerovností pramení z krize rodiny. Z toho vyplývá, že je třeba znovu vyzdvihnout blahodárnou úlohu různých činitelů v rodině:

1. Dítě: je aktivním prvkem společnosti a podněcuje jeho život.

2. Činnosti rodičů, jejichž přínos je velmi významný sám o sobě.

3. Rozhodujícího přínosu matky k utváření lidského kapitálu. Důkladná ekonometrická měření přivedla G. Beckera ke zjištění, že činnost matek představuje přinejmenším 30% hrubého domácího produktu (HDP) země.

4. Dítě je tedy nepochybně velké dobro pro rodiče, ale také pro celou společnost.

Dobrá rodinná politika účinně přispívá k řešení a prevenci řady sociálních a společenských problémů:

Rodinná politika si musí vytknout několik cílů:

1. Umožnit přístup k rodinným příspěvkům. Povzbuzovat mladé dvojice, aby uzavíraly manželství a měly děti. Bojovat proti daňové diskriminaci.

2. Přiznat společenský status matce v domácnosti. Práce matky v domácnosti má přinejmenším takovou hospodářskou hodnotu jako placená práce pečovatelek v jeslích.

3. Nezaměňovat rodinnou politiku s politikou sociální (např. s péčí o nezaměstnané). Každá z nich má jiný cíl.

4. Rodina formuje odpovědné občany schopné odporovat totalitářským.

5. Funkční rodina je nejlepší prevencí proti delikvenci, kriminalitě a ohrožování veřejné bezpečnosti.

V nepříliš daleké budoucnosti vznikne veliký předěl mezi zeměmi, které mají děti, a těmi, jež děti nemají. Demografické výzvy přítomnosti jsou v dějinách lidstva jedinečné. Mluvit stále ještě o přelidněnosti svědčí o zneuznávání demografických mechanismů, že ji francouzský demograf Alfred Sauvy označil jako „ignorování faktů“. Dnes

dovedou lidé vyrábět víc a v lepší kvalitě; tím se vysvětluje fantastické prodloužení života, což představuje hlavní příčinu růstu počtu lidí na Zemi v průběhu posledních dvou století. Ode dneška musejí lidé bojovat za to, aby byla uznávána stejná důstojnost všech lidských bytostí. K tomu, aby se mohla postupně vytvářet světová občanská společnost, je třeba, aby všichni lidé měli možnost podílet se na statcích, jako jsou vzdělání, výchova a kultura.

– *Anne-Marie Libert* – z *francouzštiny*
přeložil *Václav Frei, Občanský Institut,*
č. 154/2004 redakčně kráceno

PŘEČETLI JSME

Švýcarsko neví, co si počít s „turisty smrti“

Do země s liberálním zákonem o eutanazii jezdí v posledních letech umírat stále více nevyčísitelně nemocných

Podle švýcarské ústavy není pomoc při sebevraždě trestným činem, pokud za ní nestojí egoistické zájmy a kandidát na smrt sám vykoná několik nezbytných úkonů. Legislativa rovněž umožňuje, aby u eutanazie asistoval kdokoli za podmínky, že tak činí z lidskosti a bez nároku na zisk či odměnu. Obdobné zákony platí v Belgii a Nizozemsku. (Zita Senková, Ze světa, MF 21.10. 04)

Důchody

V r. 1960 bylo u nás půl milionu penzistů. V r. 1990 1,7 mil.; 2010 bude počet lidí starších 60 let asi 2,3 milionu; 2030 již 3 miliony lidí.

Svoboda a emancipace žen Přejme ženám svobodu volby

Reprodukční práva spočívající na základním právu všech dvojic (rozuměj i homosexuálních) i jednotlivců (svobodné matky) svobodně se rozhodnout o počtu dětí, právu na sexuální a reprodukční zdraví, právu činit rozhodnutí ohledně reprodukce bez diskriminace (možnost umělého oplodnění), nátlaku, násilí, právu na bezpečnou antikoncep-

ci, bezpečnou, dostupnou interrupci, právo na bezpečné a zdravé těhotenství, právo vyhnout se praktikám škodlivým pro ženy a dívky.

Pavla Jonsson, Anglo-American College, (z práce genderové studentky)

Smutné stránky emancipace:

Výsledkem takzvaných „stejných šancí“ není, že by se ženy ve své činnosti stávaly muži, ale spíše to, že do toho, co dělají, přinášejí svoji „ženskou logiku“. Výsledkem není stejnost, ale spíše něco, co bych nazval budováním falešného hnízda. ... Vždy a znovu, když vidím své kolegyně, tak si uvědomuji, že svoji práci a stylem mění zaměstnání za domov a jak jejich místo k přespání a pobytu už není domovem. ... Takové ženy mají kolem třiceti let, jsou svobodné, často nemají stálého přítele, ani děti. Naopak mají psa, nejlépe nějakého malého pinče, a v práci jsou klidně do osmi hodin do večera. Chodí cvičit nebo se vzdělávají. Jejich domovem je práce, jejich vztah ke psu nahrazuje vztah k dítěti ... Jistě, tento životní styl jim přináší uspokojení, ale ve skrytu duše touží po dítěti a muži. Nikoliv příteli, ale muži. To vše jim emancipace odnesla, protože jsou to muži, kterým emancipace umožňuje více volnosti. To oni si berou o deset let mladší milenky, to oni se nemusejí vázat. ... Je to zvláštní, když poslouchám příběhy takových žen, jsou si podobné jako vejce vejci. Přítel je po letech opustil, manžel se rozvedl a nechal je s dítětem samotné ... Je to prosté, žena chce muže, ale muž chce ženy, všechny dostupné ženy a emancipace jim otevřela možnosti. Rodina jako instituce byla rozvolněna, výherci nejsou ženy, které dle předpokladu feministek v rodině trpěly pod jhem mužů. Každý gigolo by měl alespoň jednou do roka poslat děkovný dopis feministkám, to ony mu daly práci.

– *David Hanák* – *Oba uvedené úryvky jsou z Hospodářských novin Názory plus HN 29.-31.10. 04*

KŘESŤANSKÁ DOGMATIKA

Slovní inspirace Písma: její důležitost a důsledky

Co je slovní inspirace?

Pojmem **slovní inspirace Písma svatého** označujeme způsob, jakým Bůh promlouval skrze pisatele Písma, tedy skrze proroky a apoštoly. Tito lidé, vedeni Duchem svatým, zapsali přesně ta slova, která jim Bůh vdechl. Bůh přitom využíval individuality každého pisatele – jejich rozdílnou slovní zásobu, různý styl jejich vyjadřování, různý rozsah jejich zkušeností, rozdílnost jejich temperamentů, apod.

Samotné slovo inspirace se v Písmu vyskytuje pouze jedenkrát (2Tm 3:16; theopneustos), zatímco spojení slovní inspirace se v Písmu nevyskytuje vůbec. Přesto samo Písmo potvrzuje skutečnost, že každé slovo Písma je Boží slovo, zapsané lidmi.

Chybné názory ohledně inspirace:

A. Inspirace se týká obecných námětů či základních myšlenek, nikoli přímo slov.

B. Inspirace se týká písňících osob, nikoli jimi zvolených slov.

Ve svém 2. listu Timoteovi 3:16 apoštol Pavel píše, že „veškeré Písmo je vdechnuté (inspirované, vnuknuté) Bohem“ (KMS). Písmo však nesestává z námětů, z myšlenek ani z osob, ale ze slov, a proto jde o inspiraci slov neboli o *slovní inspiraci* Písma. Rovněž 2. list Petřův 1:21 praví, že unášení Duchem svatým *mluvili* lidé poslaní od Boha (KMS). Lidé od Boha, puzeni svatým Duchem, mluvili; jinak řečeno, *pronášeli* slova. Objektem či předmětem božské inspirace, tohoto zázračného působení Božího Ducha, nebyli sami pisatelé Písma – ti byli jen Božími nástroji, které brzy pominuly; předmětem bylo samo Písmo, jimi zapsané a dodnes dochované.

Učení i inspirace pouhých myšlenek a nikoli slov také zapomíná na skutečnost, že k myšlenkám obsaženým v psaném textu se dostaneme jen díky slovům, které autor textu použil. A Bůh, jakožto autor Písma, je jistě schopen dokonale zabalit své myšlenky do plně adekvátních slov. Nakonec i sám Kristus se odvolává ke slovům Písma. Někdy dokonce činí závěry z jednotlivých slov v Písmu zapsaných, viz např. Jan 10:35 – „*Jestliže Bůh ty, jichž se týká toto slovo, nazval bohy ...*“ – kde odkazuje své posluchače na jediné slovo bohy (elohim, theoi) použité v Žalmu 82:6.

C. Inspirace představuje pouze božský dohled a prevenci chyb, nikoli diktát slov.

Slovní inspirace znamená, že Bůh nejen dohlížel či usměrňoval psaní Písma, ale že božským způsobem dodával slova, která Písmo tvoří. Jinak by Písmo bylo pouze bezchybným lidským slovem a nikoli živým, činným, nepomíjitelným slovem Božím, nabitým božskou mocí, podle kterého se řídí svět a které zdolává i ďáblovu svody. Slova Písma jsou vdechnutá Bohem, jsou to Boží slova.

D. Inspirace se týká jen některých částí Písma, zvl. věrouky, nikoli např. historických, zeměpisných či vědeckých pasáží.

Veškeré Písmo, každá jeho část, je inspirovaná, vdechnutá Bohem (2Tm 3:16). Není samozřejmě hlavním účelem Písma podávat historické, zeměpisné či vědecké informace, neboť skutečným smyslem Písma je přivést lidské bytosti k poznání Krista a tak ke spáse (viz např. J 5:39; 2Tm 3:15; 1J 1:3). Nicméně Svým slovem Bůh vstoupil do lidských dějin, jednal s lidmi žijícími v konkrétní době na konkrétních místech, proto i historické a jiné údaje v Písmu, ať už jsou zmíněné jen na okraj, jsou inspirované a spolehlivé. Písmo obsahuje vážné Boží varování před přidáváním, ubíráním či pozměňováním toho, co Bůh pronesl a nechal

zapsat (viz např. Dt 4:2, 12:32; Př 30:5-6; 2Pt 3:16; Zj 22:18-19). Kristus praví (J 10:35), že „*Písmo musí platit /KMS: Písmo nemůže být zrušeno*“ a že „*dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane*“ (Mt 5:18b). Apoštol Pavel proto může říct: „*Věřím všemu, co je napsáno v zákoně Mojžišově a v prorockých knihách*“ (Sk 24:14b).

Co se týká poměru vědy k Písmu, lze jen konstatovat, že pravdivost a spolehlivost Písma se rozhodně nezákládá na pokusech, třebaže úspěšných, najít soulad mezi Písmem a závěry přírodních věd.

E. Inspirace nezahrnuje impuls či povel ke psaní.

Proroci a apoštolové zapsali Bohem vdechnutá slova **podle Boží vůle**. V Písmu není slovní zmínka o tom, že pisatelé mají vše, co jim Bůh řekne, **zapsat** (až na výjimky, kdy je Boží povel zaznamenat Jeho slova výslovně uveden, viz např. Ex 17:14, 34:27; Zj 1:11,19). Protože ale bylo vůlí Boha vdechnout prorokům a apoštolům Svá slova, vyvolala Boží inspirace vlastní psaní pisatelů. Jinak řečeno, Boží inspirační působení utvořilo i popud či pokyn ke spisování. Slovní inspirace, skrze kterou měla být vnuknutá slova zapsána, sama o sobě předpokládá i nutkání onen zápis vskutku provést.

Biblické pasáže ve prospěch slovní inspirace

A. Starý zákon

Věnujme se nejprve těm veršům Písma, které ukazují, že **Starý zákon** je Boží slovo, vdechnuté Bohem a zapsané proroky. Výčet veršů není samozřejmě úplný. Není-li uvedeno jinak, jde o citace z ekumenického překladu. Italicou autor upozorňuje čtenáře na některá slova či slovní spojení.

Starý zákon je zapsané Boží slovo

Starozákonní verše:

- ◆ *Jozue vyzval Izraelce: „Přistupte sem a slyšte slova Hospodina, svého Boha.“ (Joz 3:9) ... Tato slova zapsal Jozue do knihy Božího zákona. (Joz 24:26a)*
- ◆ *Toto jsou Davidova poslední slova: „... Hospodinův duch skrze mne mluvil, na mém jazyku byla řeč jeho.“ (2. Sam 23:1-2)*
- ◆ *Hleďte v níže Hospodinově a čtete: ... (Iz 34:16a)*
- ◆ *Řekl mi: „Lidský synu, nyní jdi k izraelskému domu a mluv k nim **mými slovy**.“ (Ez 3:4) „Ty, lidský synu, slyš. Synové tvého lidu si o tobě povídají u zdí a u vchodů do domů a mluví mezi sebou, jeden s druhým: „Poďte a poslechněte, jaké slovo vychází od Hospodina!“ Přicházejí k tobě, jako když se schází lid k rokování, a sedají si před tebou jako můj lid. Poslouchají **tvá slova**, ale podlenichnejednají.“ (Ez 33:30-31a)*
- ◆ *Srdce měli jako z křemene a neslyšeli zákon ani slova, která posílal Hospodin zástupů svým duchem skrze dřívější proroky. Proto je postihlo velké rozlíčení Hospodina zástupů. (Za 7:12)*

Novozákonní verše:

- ◆ *Pochválen buď Hospodin, Bůh Izraele, protože navštívil a vykoupil svůj lid a vzbudil nám mocného spasitele z rodu Davida, svého služebníka, **jak mluvil ústy svatých proroků** od pradávna. (Lk 1:68-70)*
- ◆ *To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka. /KMS: co bylo řečeno od Pána skrze proroka/ (Mt 1:22)*
- ◆ *Když odcházeli, rozdělení mezi sebou, řekl jim Pavel jen toto: „**Duch svatý dobře pověděl** vašim předkům **ústý proroka Izaiáše** ...“ (Sk 28:25)*
- ◆ *Předně ten, že židův byla svěřena **Boží slova**. (Ř 3:2b)*

Poznámka: Výraz „řečeno ústy proroka“ /KMS: řečeno skrze proroka/ se dále vyskytuje mj. v Mt 2:17, 3:3, 4:14, 8:17, 12:17, 13:25, 21:4, 27:9, Sk 2:16.

34 ZÁPAS O DUŠI

Mezi řečeno skrze proroka a psáno skrze proroka není rozdíl!

- ◆ *Oni mu odpověděli: „V judském Betlémě; neboť tak je psáno u proroka.“ /KMS: psáno skrze proroka/ (Mt 2:5)*
- ◆ *„Bratří, muselo se splnit slovo Písma, kde Duch svatý už ústy Davidovými mluvil o Jidášovi, o tom, který na Ježíše přivedl strážce.“ (Sk 1:16)*
- ◆ *Jež Bůh ústy svých proroků předem zaslíbil ve svatých Písmech. /KMS: skrze proroky ve svatých Písmech/ (Ř 1:2)*
- ◆ *Mnohokrát a mnohými způsoby mluvíval Bůh k otcům ústy proroků. /KMS: v prorocích/ (Žd 1:1)*

Poznámka: Výraz v prorocích může znamenat buď skrze proroky či v písmu proroků.

Ježíš a jiní považují Starý zákon za Boží slovo

Ježíš považuje slova Starého zákona za Boží slova, a proto je používá k argumentaci

- ◆ *Jestliže Bůh ty, jichž se týká toto slovo, nazval bohy – a Písmo musí platit – ... (J 10:35)*
- ◆ *Řekl jim: „Jak to tedy, že ho David v Duchu svatém nazývá Pánem, když praví: ...“ (Mt 22:43)*
- ◆ *Tu mu Ježíš odpoví: „Jdi z cesty, satane; neboť je psáno: ‘Hospodinu, Bohu svému, se budeš klanět a jeho jediného uctívat.’“ (Mt 4:10)*
- ◆ *Dokud jsem byl s nimi, zachovával jsem je v tvém jménu, které jsi mi dal; ochránil jsem je, takže žádný z nich nezahynul, kromě toho, který byl zavržen, aby se naplnilo Písmo. (J 17:12)*
- ◆ *Řekl jim: „To jsem měl na mysli, když jsem byl ještě s vámi a říkal vám, že se musí naplnit všechno, co je o mně psáno v zákoně Mojžíšově, v Prorocích a Žalmech.“ (Lk 24:44)*

Ďábel považuje slova Starého zákona za Boží slova, a proto se je snaží zneužít k argumentaci

- ◆ *A řekne mu [ďábel]: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se dolů; vždyť je psáno: ‘Svým andělům dá příkaz a na ruce tě vezmou, abys nenarazil nohou na kámen!’“ (Mt 4:6)*
- ◆ *Apoštolové považují slova Starého zákona za Boží slova, a proto je používají k argumentaci*
- ◆ *Jak je psáno: ‘Nikdo není spravedlivý, není ani jeden.’ (Ř 3:10)*
- ◆ *Když Bůh [ve Starém zákoně] mluví o nové smlouvě, říká tím, že první je zastaralá. (Žd 8:13)*
- ◆ *Všecko, co je tam psáno, bylo napsáno k našemu poučení, abychom z trpělivosti a z povzbuzení, které nám dává Písmo, čerpali naději. (Ř 15:4)*
- ◆ *Věřím všemu, co je napsáno v zákoně Mojžíšově a v prorockých knihách. (Sk 24:14b)*

Starý zákon je vdechnut Bohem – Duchem svatým

- ◆ *Toto spasení hledali a po něm se ptali proroci, kteří prorokovali o milosti, která je vám připravena; zkoumalí, na který čas a na jaké okolnosti ukazuje duch Kristův v nich přítomný, když předem svědčí o utrpeních, jež má Kristus vytrpět, i o veliké slávě, která potom přijde. (1 Pt 1:10-11)*
- ◆ *Toho si buďte především vědomi, že žádné proroctví v Písmu nevzniká z vlastního pochopení skutečnosti. Nikdy totiž nebylo vyřčeno proroctví z lidské vůle, nýbrž z popudu Ducha svatého mluvili lidé, poslaní od Boha. /KMS: unášení Duchem svatým/ (2 Pt 1:20-21)*
- ◆ *Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha ... /KMS: je vdechnuté Bohem/ (2 Tm 3:16)*

B. Nový zákon

Nyní si uvedme některé z veršů Písma, které ukazují, že také Nový zákon je Boží slovo, vdechnuté Bohem a zapsa-

né apoštoly. Opět platí, že není-li uvedeno jinak, jde o citace z ekumenického překladu. Italika slouží stejnému účelu jako dříve.

Nový zákon je zapsané Boží slovo

Ježíšova slova jsou mocná, pravdivá, nikdy nepomíjející slova Boží

- ◆ Mnohokrát a mnohými způsoby mluvíval **Bůh** k otcům ústy proroků; v tomto posledním čase k nám **promluvil ve svém Synu**, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož stvořil i věky. (Žd 1:1-2)
 - ◆ Ten, koho poslal **Bůh**, mluví **slova Boží**, neboť **Bůh** udílí svého Ducha v plnosti. (J 3:34)
 - ◆ Kdo mě odmítá a nepřijímá **moje slova**, má, kdo by jej soudil: **Slovo**, které jsem mluvil, to jej **bude soudit** v poslední den. (J 12:48)
 - ◆ Nevěříš, že já jsem v Otci a Otec je ve mně? **Slova**, která vám mluvím, **nemluvím sám od sebe**; Otec, který ve mně přebývá, činí své skutky. (J 14:10)
 - ◆ **Slova**, která jsem k vám mluvil, jsou Duch a **jsou život**. (J 6:63b)
 - ◆ Ježíš řekl Židům, kteří mu uvěřili: „Zůstanete-li v mém slovu, jste opravdu mými učedníky. **Poznáte pravdu** a pravda vás učiní svobodnými.“ (J 8:31-32)
 - ◆ Nebe a země pominou, ale **má slova nepominou**. (Mt 24:35)
 - ◆ Kdo se **stydí** za mne a **za má slova** v tomto zpronevěřilém a hříšném pokolení, za toho se bude stydět i Syn člověka, až přijde v slávě svého Otce se svatými anděly. (Mk 8:38)
- Apoštolové vlivem Ducha svatého věrně zaznamenali Boží slova
- ◆ Nyní poznali, že všechno, co jsi mi dal, je od tebe; neboť **slova**, která jsi mi svěřil, **dal jsem jim a oni je přijali**. V pravdě poznali, že jsem od tebe vyšel, a uvěřili, že ty jsi mě poslal. (J 17:7-8)
 - ◆ Nejste to vy, kdo mluvíte, ale **mluví ve vás Duch vašeho Otce**. (Mt 10:20)

- ◆ Ale Přímluvce, **Duch svatý**, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a **připomene vám všechno**, co jsem vám řekl. (J 14:26)
 - ◆ **Co jsme viděli a slyšeli, zvěstujeme i vám**, abyste se spolu s námi podíleli na společenství, které máme s Otcem a s jeho Synem Ježíšem Kristem. **To píšeme**, aby naše radost byla úplná. (1 J 1:3-4)
 - ◆ Já jsem **přijal od Pána**, co jsem vám také **odevzdal**: Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, ... (1 Kor 11:23)
 - ◆ Z toho můžete vyčíst, že jsem porozuměl **Kristovu tajemství**, které v dřívějších pokoleních nebylo lidem známo, ale nyní je **Duchem zjeveno** jeho svatým apoštolům a **prorokům**. (Ef 3:4-5)
- Slova apoštolů jsou proto mocná, pravdivá slova Boží
- ◆ Proto i my **děkujeme Bohu** neustále, že jste od nás přijali slovo Boží **zvěsti ne jako slovo lidské, ale jako slovo Boží**, jímž skutečně jest. Vždyť také **projevuje svou sílu ve vás**, kteří věříte. (1 Tes 2:13)
 - ◆ Dal jsem jim **tvé slovo** ... Posvěť je pravdou; **tvoje slovo je pravda**. ... Neprosím však jen za ně, ale i za ty, kteří **skrze jejich slovo ve mne uvěří**. (J 17:14a, 17, 20)
 - ◆ A ten, který to viděl, vydal o tom svědectví, a **jeho svědectví je pravdivé**; on ví, že mluví pravdu, **abyste i vy uvěřili**. (J 19:35)
 - ◆ Pokládá-li se někdo za proroka nebo za člověka obdařeného Duchem, měl by poznat, že to, **co vám píšu, je přikázání Páně**. (1K 14:37)
 - ◆ Jestliže někdo učí něco jiného a nedrží se **zdravých slov našeho Pána Ježíše Krista** a učení pravé zbožnosti, ... (1Tm 6:3)
 - ◆ My nejsme jako mnozí, kteří kramaří s Božím slovem, nýbrž **mluvíme upřímně**, z Božího pověření a před tváří Boží v Kristu. /KMS: jako ti, kdo **mluví z Boha**, tak mluvíme před Boží tváří v Kristu/ (2K 2:17)

36 ZÁPAS O DUŠI

- ◆ **Žádáte-li důkaz toho, že skrze mne mluví Kristus, ten, který vůči vám není slabý, nýbrž je mezi vámi mocný.** (2K 13:3)
- ◆ **O tom i mluvíme ne tak, jak nás naučila lidská moudrost, ale jak nás naučil Duch, a duchovní věci vykládáme slovy Ducha/lidem, kteří mají Ducha.** (1K 2:13)
- ◆ **Ti, kdo vám přinesli evangelium v moci Ducha svatého, seslaného z nebes, zvěstovali vám nyní toto spasení, které i andělé touží spatřit.** (1Pt 1:12b)
- ◆ **Ale i kdybychom my nebo sám anděl z nebe přišel hlásat jiné evangelium než to, které jsme vám zvěstovali, budiž proklet!** (Ga 1:8)

Shoda mezi kázaným a psaným slovem apoštolů

- ◆ **Nuže tedy, bratří, stůjte pevně a držte se toho učení, které jsme vám odevzdali, ať už slovem nebo dopisem.** (2Te 2:15)

Apoštolové kladou své zápisy na stejnou úroveň jako starozákonní Písmo

- ◆ **To už je, milovaní, druhý dopis, který vám píšu. Tímto napomínáním chci probouzet vaše čisté smýšlení, abyste pamatovali na to, co předpověděli svatí proroci, i na to, co ustanovil Pán a Spasitel skrze vaše apoštoly.** (2Pt 3:1-2)
- ◆ **[Pavel] Mluvil tak o tom ve všech svých listech. Některá místa jsou v nich těžko srozumitelná a neučení a neutvrzení lidé je překrucují, jako i ostatní Písmo, k vlastní záhubě.** (2Pt 3:16)

C. Závěr ohledně biblických pasáží

Celá bible, každé slovo Starého i Nového zákona, je proto Božím slovem, zapsaným proroky a apoštoly pod inspirujícím vlivem Ducha svatého. Věřící, opírající se o biblický zápis Božích slov, mohou proto směle prohlásit, že jsou „stavbou, jejímž základem jsou apoštolové a proroci a úhelným kamenem sám Kristus Ježíš.“ (Ef 2:20)

Moderní útoky na učení o slovní inspiraci

A. Jednotlivé knihy Písma jsou psány různými slohy!

Literární styl, vyjadřování, či sloh je skutečně různý u jednotlivých pisatelů Písma. Neměli bychom však u všech knih Písma, jakožto inspirovaného slova jediného Boha, předpokládat jeden a tentýž styl či sloh? Nikoli; rozmanitost stylů neodporuje slovní inspiraci, naopak inspirace zjevně žádá různorodost slohů. Bůh nemluvil skrze jednoho člověka, ale skrze několik lidí, z nichž každý měl různý styl vyjadřování, který Bůh použil ke sdělení Svého slova.

Proč ale Bůh nenechal napsat Písmo ve Svém vlastním, božském stylu? Samo Písmo dává na tuto otázku odpověď: Bůh nemohl použít svůj vlastní, božský styl, neboť jde o mluvu nebeskou, nevhodnou pro bytosti pozemské. Tak píše apoštol Pavel o svém zážitku vytržení do nebeského ráje, kde „uslyšel nevypravitelná slova, jež není člověku dovoleno vyslovit“ (2K 12:4).

Pokud tedy Bůh chtěl promlouvat k člověku, musel upustit od používání svého nebeského slohu a snížit se k užívání lidské řeči a osobitých literárních stylů Svých jednotlivých „nástrojů“ – pisatelů Písma. Přesto slova pisatelů byla Bohem vdechnuta a jsou zcela Božím slovem, jak je patrné ze všech pasáží Písma, ztotožňující slova Písma s Božím slovem.

B. Někteří pisatelé Písma se odvolávají na výsledky svého „historického zkoumání“!

Skutečně, někteří pisatelé podnikli historická pátrání se snahou najít pravdu. Např. Lukáš v úvodu svého evangelia píše, že „vše znovu pečlivě prošel (prozkoumal)“ (KMS). Pavel zase odkazuje na fakta, která sám od sebe nevěděl, ale jiní mu je oznámili (1K 1:11). Proč se pisatelé Písma odvolávají na své vlastní bádání a na fakta, předaná jim od jiných lidí, když jim Bůh při inspiraci dával slova, která mají napsat?

Tak jako Duch svatý použil různé literární styly vlastní jednotlivým pisatelům Písma, stejně tak použil i jejich znalosti historických skutečností, které nabyli buď svou vlastní zkušeností (byli přímými svědky popisovaných událostí) nebo svým vlastním výzkumem popř. ze zpráv od jiných lidí. Tedy i při sepisování informací získaných „z druhé ruky“ dával pisatelům promlouvat, tj. pronášet vhodná slova, Duch svatý.

C. V kopiích původních Písem se vyskytují různocnění!

Různočení se vskutku objevují v *kopiích* původních Písem. Za prvé je však nutno zdůraznit, že slovní inspirace se týká právě *původních* Písem, nikoli opisů. Byli to pisatelé Písma, kdo byli unášeni Duchem svatým (2Pt 1:21), nikoli opisovači Písma, kteří se mohli dopustit překlepů, přefeknutí, chyb v pravopisu či pokusů o úpravu originálního textu.

Za druhé, i přesto, že se nám nedochovala žádná originální kniha Písma a že v záplavě opisů, které máme k dispozici, se na některých místech vyskytují rozdílná čtení, disponujeme *spolehlivým* textem Písma. Můžeme to tvrdit ze dvou důvodů:

I. Víme *a priori*, že máme Boží slovo, tedy *dříve* než vůbec začne jakékoli lidské vyšetřování dochovaných kopií, a to na základě *Božího slibu*. Když se Kristus ve své velekněžské modlitbě modlí za ty, kteří v Něj uvěří skrze slovo apoštolů (J 17:20), když nabádá všechny své následovníky, aby zůstali v Jeho slovu a tak poznali pravdu (J 8:31-32), když vybízí svou církev, aby učila všechny národy zachovávat všechno, co přikázal (Mt 28:19-20), dává tím slib či záruku, že Jeho slova, všechna Jeho učení, budou ve slovech apoštolů vpravdě a s jistotou zachována, přítomna a známa věřícím až do konce věků.

II. Stejného závěru dosáhneme i *a posteriori*, tedy na základě *šetření badatelů* Písma. Lidské vědecké zkoumá-

ní došlo k závěru, že ani u jediné křesťanské nauky nemůže být prokázána její pochybnost v jakémkoli ohledu, jež by byla zapříčiněna různocněními v opišech Písma. To připouští všichni opravdoví kritici biblického textu. Situace je tedy taková, že Bůh ve své prozřetelnosti držel ochrannou ruku nad textem Písma, abychom se i v dnešní době mohli v každé oblasti křesťanské víry a života spolehnout na Jeho slovo, znamenáné skrze proroky a apoštoly v Písmu. Jedním ze způsobů, jakým toho docílil, je fakt, že v Písmu nalezneme jednu a tutéž nauku zapsanou na více, obvykle mnoha, místech. Potvrzuje to i sám apoštol Pavel, když říká: „*Psátí vám stále totéž mně není zatěžko a vám to bude oporou.*“ (Fil 3:1)

D. V Písmu se vyskytují rozpory a nepřesné údaje!

Jakékoli rozpory v Písmu jsou jen iluzorní. Pokud je odpůrce inspirace jen trochu ochoten porozumět zdánlivě protichůdnosti v Písmu, pak je snadné ukázat mu *možnosti*, jak by tato, na první pohled protřečící si tvrzení mohla být v souladu. A ve stavu, kdy existuje potenciál k harmonizaci problematických částí Písma, by už každý nezaujatý člověk měl být spokojen.

Pokoušíme-li se najít objasnění určité domnělé rozporuplnosti Písma, mějme vždy na paměti, že třeba jen jediné možné vysvětlení stačí k umlčení odpůrců inspirace. Tím spíše, pokud se nabízí hned několik eventualit, jak usmířit ony údajné nesoulady v Písmu. Ze strany oponentů je pak nesmyslné trvat v takových případech na nalezení jediného, zaručené skutečného řešení daného problému.

Dospějeme-li však do situace, kdy nejsme schopni v dané chvíli (trvající třeba i celý náš život) objevit žádný způsob, jak vysvětlit určité těžkosti v Písmu, nechejme celou záležitost otevřenou a s vědomím vlastní omezenosti přijmeme ve víře bezchybnost Písma na základě autority Krista, který

38 ZÁPAS O DUŠI

praví, že „*Písmo musí platit*“ (J 10:35). Uvědomme si, že křesťanská víra v pravdivého Krista stojí výše, než všechnen lidský rozum a světské znalosti. Proto, je-li oponentům málo svědecktví Kristovo, raději umlkněme. Pokud k přesvědčení oponentů nestačí argumenty z Písma, nepocitujeme to jako Boží prohru, ale přenechejme celou záležitost Pánu.

Patrně nejčastěji zmiňovaným nesouladem v Písmu jsou rozdílné popisy stejné historické události u různých pisatelů (např. Nu 25:9; 1K 10:8). Možným a asi nejpravděpodobnějším vysvětlením tohoto problému je odlišnost pohledů na danou situaci. Dva lidé, mající jinou životní zkušenost, odlišné myšlení a nesteréjně poslání, mohou tutéž událost popsat s různým smyslem pro detail, se snahou zprostředkovat rozdílné aspekty dané události, s jinou cílovou skupinou čtenářů na mysli. Že tomu tak je i v Písmu, jen potvrzuje, že pisatelé Písma nebyli vedeni vychytrálními kalkulacemi (nedomlouvali se, jak to napsat stejně), ale vyšší mocí, která jim předkládala jejich slova, jež mají zaznamenat.

E. V Novém zákoně jsou starozákonní pasáže citovány nepřesně!

Je pravdou, že slova citovaná v Novém zákoně výslovně jako slova Starého zákona – uvedená obratem typu „je psáno“ – „jak bylo řečeno skrze proroka“ – se často liší formou či stylizací od přesného textu uvedeného ve Starém zákoně. Některé citace nelze považovat za doslovné dokonce ani zdaleka. Odchytky v citacích jsou několika typů: někdy novozákonní pisatelé *rozšířili* původní starozákonní text (např. Iz 61:1; L 4:18); často jej naopak *zkrátili* (např. Iz 8:22, 9:1; Mt 4:15); v několika případech *změnili* pořadí vět (např. Oz 2:23; Ř 9:25); mnohokrát *sloučili* více pasáží v jednu (např. Jer 32:6; Za 11:12-13; Mt 27:9). Že se těmito způsoby citování ze Starého zákona vždy

zachoval původní smysl pasáží, je zřejmé všem, kteří věří, že jak proroci, tak evangelisté a apoštolové byli při psaní unášeni *týmž* Duchem svatým. Jelikož Duch svatý inspiroval všechny pisatele Písma, citoval vlastně sám sebe. A On má jistě pravomoc užívat a vykládat svá sdělení, jak uzná za vhodné. Svou osobitou „citací“ starozákonních textů vytvořil Duch svatý z těchto textů „texty nové“, které vysvětlují novozákonním lidem smysl citovaných pasáží, třeba i jinými slovy. V případě lidských autorů také považujeme za samozřejmé, že autor, který znovu opakuje a komentuje své vlastní sdělení, nemusí dodržet přesně stejné vyjádření, tytéž výrazy, jako v původním podání svého výroku.

Jaký je tedy pravý důvod toho, že evangelisté a apoštolové necitovali proroky doslova? Trpěli snad pisatelé Nového zákona výpadky paměti? Nebo byli příliš sebevědomí či pohodlní a citované pasáže se neobtěžovali najít v zapsaných proroctvích? Nikoli; pisatelé Nového zákona se nestarali o to, zda citují pasáže Starého zákona přesně do posledního slova; spokojili se s *uvedením smyslu* citovaného textu a s poukázáním na jeho *naplnění*. Jinými slovy, apoštolové a evangelisté, inspirovaní Duchem svatým, spíše než aby proroctví citovali a opsali, znovu jej uchopili a upustili v místě, kde jeho smysl demonstrovali na jeho naplnění. Volné, nedoslovné citace Starého zákona v Novém zákoně nejsou tedy – podobně jako odlišnosti v popisech jedné a téže situace různými pisateli – smrtící ranou slovní inspiraci, ale naopak mocným důkazem pro ni. Vedou totiž ke správnému závěru: evangelisté a apoštolové nepsali ze sebe, z vlastního popudu a záměru, podle vlastního uvážení, ale byli inspirováni a unášeni Duchem svatým.

F. V Písmu jsou zmiňovány i věci nehodné Božího Ducha!

Všední poznámky, drobné záležitosti obyčejného života, které jsou také

v Písmu zaneseny, jsou prezentovány jako důkaz proti inspiraci Písma: neodpovídá to důstojnosti svatého Ducha zmiňovat takové věci v Božím slově. Příkladem je Pavlova rada Timoteovi, aby nepil jen vodu, ale kvůli svému žaludku a kvůli svým častým nemocím užíval trochu vína (1 Tim 5:23), a také Pavlova starost o jeho plášť a pergameny, které nechal v Troadě u Karpa (2Tm 4:13).

Tato námitka odhaluje zcela chybné pojetí „morálních principů“ Ducha svatého. Bůh považuje *věrnost* i v tom *nejmenším* za důležitou a nanejvýš vhodnou; dokonce říká, že je předpokladem věrnosti ve velkém (Lk 10:16). I ty nejvšednější, nejméně vznešené, prachobyčejné skutky věřících jsou Bohu milé. Přirozené, tělesné věci, jako je jedení, pití, spaní nebo čištění zubů, pokud jsou konané ve víře, Boha těší a jsou k Jeho slávě.

Navíc i v těchto zdánlivě bezvýznamných slovech Písma může zkoumající oko nalézt důležitá poučení (např. ohledně použití běžně dostupných prostředků předtím, než požádáme Boha o zázrak, nebo ohledně přehnané askeze a nadužívání Božích pozemských darů).

Pohrdání běžnými věcmi a činnostmi tohoto života a stavění se nad jejich úroveň prozrazuje *falešnou spiritualitu*. Vždyť ani věčný Syn Boží nepovažoval za nedůstojné přijmout na Sebe lidskou podobu, narodit se v chlévě, být zabalen v plenkách. Ale ať už byly jesličky jakkoli prosté a plenky jakkoli nuzné, ležel v nich nejdražší poklad daný lidstvu, Kristus Pán.

Bůh má rád věřící i s jejich maličkovitostmi. Dokonce všechny vlasy na naší hlavě jsou spočteny a Bůh se o ně stará (Mt 10:30). A co může mít menší význam na lidském těle, než počet vlasů?

V Písmu promlouvá k lidem moudrost Boží, která je skryta před moudrými a rozumnými, ale zjevena jest maličkým (Mt 11:25). Bůh ukřívá Svě slovo pod

pláštíkem všednosti a bláznovství, aby zadusil všechnu lidskou pychu a nadutost.

G. Jazyk Nového zákona je nekulturní a obsahuje gramatické chyby (solecismus)!

Nový zákon je psán korektním řeckým dialektem zvaným *koiné dialektos* a dodržuje gramatiku tohoto dialektu. Koiné byl v době psaní Nového zákona jazykem mezinárodního styku, používaným obyčejnými lidmi po celém Římském impériu. Zápisky v jazyku koiné nalézáme v dopisech, úředních záznamech, účtech, smlouvách, závětech apod., a to v části dnešní Asie, v Egyptě, Řecku, Itálii, Sicílii a na ostrovech Středozemního moře. Slovní zásoba i gramatika použitá v Novém zákoně se v ničem nevymyká tomuto, tehdy téměř světově rozšířenému dialektu.

Důvod, proč pisatelé Nového zákona nepsali v jazyce klasické řečtiny, ale v „hovorovém jazyce“ koiné, v tomto světovém jazyce tehdejší doby, v této lidové mluvě obyčejných lidí, a proč tak učinili podle záměru Ducha svatého, je celkem nasnadě. Byli povoláni jít do celého světa, ke všem národům, a kázat tam evangelium všemu stvoření (Mt 28:19; Mk 16:15; L 24:47)! Práli si, aby jejich kázáním a dopisům rozuměli nejen lidé s klasickým vzděláním, ale úplně všichni. Proto ani nebylo třeba, aby spolu se svými listy posílali ještě jazykové vysvětlivky; jejich psaní se četla všem věřícím ve sboru, před celým shromážděním (viz např. Ko 4:16; 1Te 5:27).

Podobně, jako v případě lidských maličkovitostí zmíněných v Písmu, i o jazyku Písma platí: Před Bohem není nic malé, protože před Ním není nic velké. Vzácné se to stává tím, že to Bůh použije ke svým záměrům.

Novozákonní koiné zůstává svým způsobem jazykem posvátným, neboť jím Bůh promlouvá ke světu až do konce časů a k němu zavazuje svět do příchodu soudného dne.

40 ZÁPAS O DUŠI

Dále můžeme říci, že *hebraismy* vyskytující se v Novém zákoně jsou plně na svém místě. Nový zákon nepřináší nové náboženství, které s tím židovským nemá nic společného, ale představuje svým čtenářům naplnění Starého zákona. Hebraismy, pořečtená hebrejská slova, jsou proto v Novém zákoně samozřejmostí a v naprostém pořádku, neboť napomáhají propojení se Starým zákonem, psaným hebrejsky a zčásti aramejsky.

Co se týká „chybných větných konstrukcí“ apoštola Pavla, ke kterým patří především tzv. *anakolut* neboli vyšínutí z větné vazby (např. Ga 2:6; 1Tm 1:3+; Ř 5:12). Nazýváme tím případ, kdy mluvčí nebo pisatel vypustí určitou mluvnickou část věty pod přívalem silných emocí (např. věta nepokračuje tak, jak by gramaticky či logicky měla; úvod věty vyžaduje pokračování, které nenásleduje). Především jde o legitimní řečnický obrat. Citliví řečníci a pisatelé běžně porušují souvislou větnou stavbu, a to buď instinktivně nebo záměrně, když cítí, že tak přispějí ke srozumitelnosti svého sdělení nebo tak zdůrazní důležité myšlenky. Tím spíše Duch svatý, který má zájem na srozumitelnosti a důrazu na zvláště důležité myšlenky, nepovažoval za nevhodné Svě vznešenosti použít nejen lidský jazyk jako takový, ale spolu s ním i anakoluty.

Odbočení od gramaticky či logicky správných větných konstrukcí tudíž není v Písmu důsledkem omylu či přehlédnutí, ale jasným úmyslem pisatele a vždy ku prospěchu studentů Písma.

H Některé pasáže Písma přímo či nepřímou potvrzují, že ne vše je v Písmu inspirováno!

Jak chápat pasáže Písma, kde Pavel výslovně říká, že ne vše, co píše, je příkazem Pána (1K 7:10, 12, 25)? Ve verši 10 čteme: „*Těm, kteří žijí v manželství, přikazuji – ne já, ale Pán – aby ...*“, ve verši 12 pak: „*Ostatním pravím já, a ne už Pán: ...*“ a nakonec ve verši

25 stojí: „*Co se týká neprovdaných, nemám žádný rozkaz Páně, ale dávám jen radu ...*“. Pavel zde nerozlišuje mezi inspirovaným a neinspirovaným úsekem své epístoly, ale mezi inspirovaným Božím příkazem, zavazujícím svědomí člověka, a inspirovanou radou apoštola, která svědomí člověka nezaazuje.

Nejen v těchto verších činí Pavel rozdíl mezi nařízeními či rozhodnutími Pána a svým míněním či přáním, přestože inspirovaným Duchem svatým (viz také např. verše 7 a 40). Jinak řečeno, Pavel opakovaně dává najevo, že kdo nepovažuje jeho názory a rady za užitečné, není nucen je přijmout a ničím se tak neproviňuje.

Dvě různé věci směšují ti odpůrci inspirace Písma, kteří jako důkaz používají verše 1K 1:16. V nich apoštol Pavel připouští možnost výpadku paměti v případě počtu těch, které osobně pokřtil. Může snad Duch svatý mít výpadek paměti? Jistěže ne. Ale tak, jako neucinila Boží inspirace pisatelů Písma jejich životy bezhraničné a dokonalé, tak ani neucinila je samé vševědoucími v oblasti jejich vlastní minulosti. Tedy i toto Pavlovo přiznání vlastní zapomnětlivosti bylo napsáno pravdivě a pod inspirováním vlivem Ducha svatého.

Mimořádně, skutečnost, že pisatelé Písma sami byli a zůstali hříšníky, neprotiřečí inspiraci Písma, ale naopak ji vyžaduje. Jinak by církev stála na omylném slově lidském a nikoli na základě, jímž jsou apoštolové a proroci.

Snad ještě krátce k dopisu Filemonovi, vyznačujícímu se prý až příliš laskavým a zdvořilým tónem. Bylo vždy úkolem Ducha svatého učít křesťany mluvit starostlivě, vlídně, zdvořile, s láskou. „*Vaše slovo ať je vždy laskavé*“ (Ko 4:6).

Verše 18-20 z listu Filemonovi také neobsahují ironický humor, jak někteří tvrdí, ale prostý způsob vyjádření křesťanské lásky. Ono „*připiš to na můj účet*“ a „*já to nahradím*“ ilustruje Pavlovu ochotu připodobnit svou lásku doko-

nalé lásce Kristově, na Jehož konto byly vyúčtovány dluhy celého světa.

I. Závěr ohledně kritiky – inspirace aneb Písmo a Kristus

Písmo je inspirované Boží slovo. Občas jsme nakloněni tomu, pustit tuto pravdu ze zřetele – vždyť Písmo k nám hovoří tak prostým lidským jazykem a zabývá se i tak všedními věcmi jako je domácnost, zemědělství, chov dobytka, oblečení, jídlo atd. Z tohoto důvodu se Písmu vede asi tak, jako se vedlo Ježíši Kristu, když chodil po této zemi. Protože přišel v podobě člověka, židovský lid Jej jen za člověka považoval a pohoršoval se nad Jeho prohlašováním, že je Boží Syn. Podobná situace panuje dnes kolem Písma. Protože bylo napsáno lidským jazykem, není všeobecně přijímáno jako Boží slovo, ale bývá řazeno mezi ostatní lidské spisy, podrobené lidské kritice. Avšak podle Svého slova, dochovaného díky Boží inspiraci v Písmu, bude Kristus soudit tento nevěřící svět (J 12:48).

Důsledky přijetí slovní inspirace

Přijímáme-li ve víře, že Písmo je Boží slovo, můžeme si být jisti dvěma skutečnostmi:

I. Písmo je pravdivé ve všem, co říká; neobsahuje chyby. – „*Bůh není člověk, aby lhal.*“ (Nu 23:19a) „*Písmo musí platit.*“ (J 10:35b) „*Tvoje slovo je pravda.*“ (J 17:17b)

II. Písmu můžeme důvěřovat. Můžeme se spolehnout na všechny sliby Písma, neboť víme, že Bůh je splní.

- ◆ *Světlem pro mé nohy je tvé slovo, osvěcuje moji stezku.* (Ž 119:105)
- ◆ *Zdali [Bůh] řekne, a neučiní, promluví, a nedodrží?“* (Num 23:19b) „*Bůh je mocen učinit, co zaslíbil.*“ (Ř 4:21)

Důsledky odmítnutí slovní inspirace

Předně je třeba si uvědomit, že pokud Písmo není čistá Boží pravda, ale obsahuje vedle [Boží] pravdy i [lidské] chyby, potom každý jednotlivý čtenář Písma, který se snaží odlišit pravdu od

chyb na základě svého „vědomí víry“ či svého „křesťanského já“, se stává nutně konečnou, nejvyšší autoritou a normou svého života, umístěnou nad Boží slovo. Pokud je člověk, neuznávající Písmo jako bezchybné Boží slovo inspirované Duchem svatým, ve svém názoru konzistentní, má to pro něho četné důsledky:

I. Ztrácí možnost poznat spásnou *pravdu*, místo ní nastupuje lidská iluze a nevědomost. (1Tm 6:3-4)

II. Zřídá se *víry* v křesťanském smyslu, neboť křesťanská víra může existovat a růst jen tvář v tvář Božimu slovu. (Ř 10:17)

III. Vzdává se účinné *modlitby*, neboť křesťanská modlitba předpokládá setrvání Kristových slov v něm. (J 15:7)

IV. Odkládá možnost *zvítězit* nad smrtí. (J 8:51)

V. Upouští od účinného způsobu *misijní práce*, která spočívá v učení lidí zachovávat všechno, co Kristus církví přikázal. (Mt 28:20) Také před sebou zavírá dveře od ostatních křesťanů, kteří by neměli přijímat křesťanské učitele, nepřinášející učení Kristovo. (2J 9-10)

VI. Podílí se na rozpadu *jednoty* církve, která spočívá v pravé víře v Kristovo slovo. (J 8:31-32)

VII. Zavrhuje možnost *usmíření* a obnovení vztahu s Bohem, který k nám v tomto světě přistupuje ve svém slově. (2K 5:19-20)

VIII. Za *moudrost shůry* zaměňuje lidskou moudrost, neboť nechává člověka rozhodnout o tom, co z Písma proroků a apoštolů je Boží pravda a co není. Zřídá se světla pro své nohy, zbraně proti pokušením ďábla, útěchy v úzkosti ze hříchu, a naděje v temnotě své poslední hodiny. (2Te 2:13-17)

Závěr ke slovní inspiraci Písma

Písmo nespadlo z nebes, ale bylo napsáno lidmi zde na zemi. Bylo napsáno lidskými slovy, vdechnutými (inspirovanými) Duchem svatým. Slovní inspirace Písma nečiní z Písma „papíro-

42 ZÁPAS O DUŠI

vého papeže“, který by vyžadoval vnější poslušnost bez vnitřního přesvědčení. Činí z Písma totiž knihu, která – následkem toho, že je Božím slovem – sama působí víru a tím i ochotné a radostné přijetí za Boží slovo, a to vlivem Ducha svatého účinkujícího skrze slovo Písma.

– Petr Krákora – Plzeň, srpen 2003

JAK PŘEMÝŠLET o zvláštní prozřetelnosti:

1. O Boží prozřetelnosti přemýšlejte co nehlouběji a co nejdéle.

Asaf řekl: *Skutky Hospodinovy si připomínám, připomínám si onen tvůj div z dávnověku. Rozjímám o všech tvých činech a přemítám o tvých skutcích* (Žalm 77:12, 13). Jak si budete připomínat, jaký měl k vám Bůh vztah a co pro vás udělal, vaše srdce bude obměkčeno dřívě, než se dostanete do poloviny. Pokud ne, je to srdce vskutku zatvrzelé. Na světě nenaleznete dějiny, které by pro vás bylo stejně příjemné číst jako historii vlastního života.

Nepřestávejte se dívat na cestu, kterou vás Bůh vedl, dokud jí více neporozumíte. Eliášův služebník pozoroval oblohu, dokud neuvídel mráček, který brzo pokryl nebe. Tudiž, nejdříve můžete hledět na nějaký prozřetelný čin a vidět v něm málo nebo nic. Podívejte se ale „sedmkrát“ a uvidíte, jak se jeho sláva rozrůstá jako ten rostoucí mrak. Než posoudíte hodnotu jednoho aktu prozřetelnosti, musíte uvážit mnoho věcí. Uvažte načasování události, osobní povahu konkrétního jevu, to, jak jedná milost vede k mnoha dalším a jak neobvyklé prostředky prozřetelnost používá. „*Víme, že všechno napomáhá k dobrému těm, kdo milují Boha, kdo jsou povoláni podle jeho rozhodnutí*“ (Římanům 8:28).

Na závěr, prozřetelnost je úzce spojená s modlitbou. Když vám Bůh dá věci, o které žádáte, je to jako by nesly pečeť vašich modliteb!

2. Přemýšlejte o tom, jak se Boží slovo prozřetelnosti naplňuje

Jozue mohl říci dětem Izraele: „Nezapadlo ani jedno ze všech dobrých slov, která o vás mluvil Hospodin““ (Jozue 23:14). To platí o veškerém Božím lidu. Pokud nám věci, které se kolem nás dějí, dělají starosti, podívejme se, co o těchto věcech říká Boží slovo a brzy se naše mysl uklidí. Žalmista objevil tuto pravdu, když vstoupil do Boží svatyně. Píše: „Pochopil jsem, jaký vezmou konec“ (Žalm 73:17).

Je v našem zájmu držet se nařízení Písma. Když v tom polevíme, prozřetelné události nám ukáží, kde jsme udělali chybu, tak jako Davidovi, když těžce zhřešil (2. Samuelova 12:11, 12). Slovo Boží nám říká, že lepší je důvěřovat Bohu než člověku. Písmo vskutku proklíná každého, kdo se spoléhá na člověka místo na Boha (Žalm 118:8 a Jeremjáš 17:5). Jak jasně Boží slovo zaslubuje, že se prozřetelnost postará o zbožné! Říká, že žádný člověk nic neztratí, když kvůli evangeliu opustí svůj domov a majetek (Marek 10:29, 30). Přesně to udělal apoštol Pavel. Napsal o sobě, že je „*jako nic nemající, a přitom všechno vlastnící*“ (2. Korintským 6:10 – NBK). Od Pavlových dnů tisíce a tisíce lidí zjistily, že dostaly víc než měly dřívě, když poslouchaly Boha a důvěřovaly jeho zaslíbením.

Boží slovo konstatuje, že ať jsou svatí v jakémkoli stavu, jejich Bůh je nikdy nenechá a neopustí (Židům 13:5). Bude s nimi i v soužení (Žalm 91:15). Položte si otázku, zda vás někdy nechal zhroutit se pod svým břemenem. Možná jste se cítili jako David, když řekl: „*Kteréhokoli dne mohu být zahuben Saulovou rukou*“ (1. Samuelova 27:1). Ale tak jako on jste vyvázli z nesnázi a Boží sliby se do detailu vyplnily. Četli jste, že Boží slovo je jedinou oporou a úlevou za šerých dnů nemoci (Žalm 119:50, 92) a že proto bylo sepřesáno (Římanům 15:4). Není tato pravda potvrzena tisícem zážitků? Když vám prozřetelnost ukázala taková zaslíbení

a ujistila vás, že vás Bůh miluje a že bude s vámi, vaše břemeno je nyní lehčí než dříve! Prozřetelnost se také shoduje se slovem, které říká, že jediný způsob, jak rozmnožit náš majetek, je s radostí dávat druhým, jako bychom dávali Bohu (Přísloví 11:24, 25; 19:17 – KRAL). Nejlepší způsob, jak získat vnitřní pokoj myslí, je být poslušen psanému Slovu, odevzdat sebe a všechny své záležitosti Pánu (Ž 37:5-7; Př 16:3).

Neříkám, že věřící nejsou nikdy postiženi. Neříkám ani, že Bůh vždycky každý hřích okamžitě potrestá. (Kdyby to tak bylo, kdo by obstál? – Žalm 130:3.) Ale říkám toto: Když Bůh stihá své děti, je to milost. Takovou prozřetelností se naplňují varování i zaslíbení Božích slov.

3. Ujistěte se, že hledíte na Boha jako na toho, kdo působí a řídí všechno prozřetelné dění

Bůh je „Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy!“ (2. Korintským 1:3). A „Váš nebeský Otec přece ví, že to všechno potřebujete“ (Matouš 6:32). Stačí mu říct, co potřebujete, a to vám pomůže zbavit se úzkosti (Filipským 4:6). Pohleďte na moudrost bezplatné milosti Boží, která vám přináší všechna milosrdenství, kterých se vám dostává. Veškeré milosrdenství k vám přichází skrze krev Kristovu a smlouvu milosti (1. Korintským 3:22, 23).

Nikdy nezapomeňte, že Bůh je svrchovaný. On je neskonale větší Bytost než vy. Je všemohoucí, který dělá, co se mu líbí (Žalm 115:3). Před několika lety jste ani neexistovali. Když se Bohu zalíbilo přivést vás na svět, neměli jste na výběr, co se týče místa a postavení, v nichž jste se měli narodit.

Boha máme vidět i ve smutných událostech. Pohleďte na milost a dobrotu Boží ve všem sklíčujícím dění. I v těch nejvíce ponurých chvílích můžeme vidět dva druhy Boží dobroty – milost, kterou stále ještě zachovává svět a milost, kterou zachraňuje svůj lid pro svět budoucí. Nuže, vizte Boží moudrost ve všem svém souzení! Trvá-

ní a míra utrpení nejsou takové, abyste byli zcela bezmocní. Pohleďte na tyto věci a zeptejte se sebe, jako se Bůh zeptal Jonáše: „*Jest-liž to dobře, že se tak hněváš?*“ (Jonáš 4:9 – KRAL). Pánova věrnost znamená, že potrestá, když je třeba, a v trestu svůj lid neopustí (1. Petřův 1:6 a 2. Korintským 4:9). Nevidíte, že ztratit Boha znamená ztratit víc než cokoliv nebo kohokoliv jiného? On je Skála věků, „tentýž včera i dnes i na věky“ (Židům 13:8). Možná, že vaši situaci vážně změnily dva nebo tři dny, ale Bůh je tím, kým vždycky byl, čas ho nijak nezmění. „Tráva usychá, květ vadne, ale slovo Boha našeho je stále navěky“ (Izajáš 40:8).

4. Vyburcujte své srdce, aby porozumělo různým cestám Boží prozřetelnosti (Kazatel 7:14)

Existují dva druhy útěchy – přirozená a duchovní. Je čas, kdy by křesťané měli požívat obou (Ester 9:22), a je čas, kdy přirozenou útěchu užívat nemohou (Žalm 137:2). Ale neexistuje čas, kdybychom neměli zažívat duchovní radost a potěšení v Bohu (1. Tesalonským 5:16 a Filipským 4:4). I v tom největším souzení, které může křesťana potkat, bychom si měli položit následující otázky:

1. Proč bychom měli kvůli takovým těžkostem zapomenout na naši útěchu v Bohu, když jsou jen nakrátko a naše štěstí v Bohu je věčné?
2. Proč bychom měli být smutní, dokavad je Bůh ve všem našem souzení? Toto jediné zaslíbení, „V souzení s ním budu“, by nás mělo posílit pod každým břemenem.
3. Proč bychom my křesťané měli být smutní, pokud si můžeme být jisti, že žádný skutek prozřetelnosti, jakkoli zle vypadá, není znamením Boží nenávisti? Boží srdce je plné lásky ke svým dětem, i když se tvář prozřetelnosti mračí.
4. Proč bychom měli být sklíčení, když jsme si jisti, že i takové skutky prozřetelnosti Bůh používá pro naše dobro? (Římanům 8:28).

44 ZÁPAS O DUŠI

5. Proč bychom neměli myslet na naši radost v Pánu, když doba, kdy utrpení zmizí a my už nebudeme trpět, je velmi blízko? „A Bůh jim setře každou slzu s očí“ (Zjevení Janovo 7:17).

A pokud si tedy chcete uchovat radost a Boží útěchu za každých okolností, dejte si pozor, abyste příliš nemilovali pozemské věci. Myslete na druhý příchod Páně a pozemské věci se vám budou zdát nepatrné. Upněte své srdce k věcem, které jsou věčné, a neriskujte, že ztratíte takové potěšení, jakým je obecenství s Bohem, kvůli štěstí, které je pouze pozemské. Ať máme věci tohoto světa více nebo méně, naučme se být spokojeni (Filipským 4:11, 12).

Žádám ty, kdo nejsou křesťané, aby tyto věci vážně uvážili. Písma říkají, že peklo je věčným osudem bezbožných. Skutečnost, že jste ještě nazívu, ukazuje, jak velmi je Bůh vůči vám trpělivý a laskavý. Nemáte nárok na žádnou milost, ale prozřetelnost prodlužuje váš život. Nic pro vás neznamená kázání evangelia, díky kterému můžete ještě uniknout trestu v pekle? Co by ti, kteří jsou nyní na věky ztraceni, řekli, kdyby mohli ještě jednou být na vašem místě?

A nyní se obracím znovu na vás, Boží lidé, a žádám vás, abyste uvážili duchovní milosrdenství a požehnaní, kterých se vám dostává v Pánu Ježíši. Jediná z těchto milostí dokáže prosvětlit všechno vaše souzení na tomto světě. „Pochválen buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nás v Kristu obdařil vším duchovním požehnaním nebeských darů“ (Efezským 1:3). Uvažte, co si opravdu váš hřích od Boha zaslouží a čeho bylo zapotřebí, abyste od něj byli očištěni. Váš hřích zasluhuje věčnou zkázu a vy přitom zažíváte tak mnoho milosti! Potíže, do kterých vás prozřetelnost uvádí, jsou zapotřebí k potírání hříchu, který ve vás zbývá. I tak, neshledáváte, že máte stále ještě pyšné srdce? Považte ale, jak blízko jste nebi. Mějte trochu trpělivosti a všechno bude tak dobré, jak si jen vaše srdce může přát, „vždyt' nyní je nám

spása blíže, než byla tenkrát, když jsme uvěřili“ (Římanům 13:11).

Ukázka z knihy autora Johna Flavela „Dá-li Bůh“

Obsah:

- ✓ *Jak může křesťan objevit Boží vůli v nejasných situacích?*
- ✓ *Co mu může pomoci, když Bůh pozdržuje vyslyšení modliteb?*
- ✓ *Jak může poznat, zda určitý Boží skutek má opravdu původ v Boží lásce?*
- ✓ *Jak může mít klidnou mysl, když je jeho život plný změn?*
- ✓ *Jak může přijmout Boží vůli, když přináší velké nesnáze a trápení?*

Ježíš Kristus je nejen hlavou církve, ale také vládcem celého světa. Ovládá události ve světě pro dobro svého lidu. Autor této knihy se obrací právě k věřícím lidem, aby jim ukázal na to, jak o ně Bůh zvláštním způsobem pečuje. Flavel říká:

Chci přesvědčit ty, kteří říkají, že Bůh existuje, že zvláštní skutky jeho prozřetelnosti nejsou pouhou náhodou. Existuje mnoho lidí, kteří si říkají křesťané a přitom nahlížejí na události ve svém životě jako na něco přirozeného. Divají se na události ve světě a v církvi, jako by nebyly řízeny prozřetelností, ale přirozenými příčinami. Žít takhle znamená žít, jako by Bůh neexistoval!

*Poutníkova četba, tel.: 472 741 623
Internet: www.poutnikovacetba.cz
e-mail: poutnik@poutnikovacetba.cz*

NOVÁ ÉRA SPOLUPRÁCE

V září 2004 se konala v Kolorádu Springs výroční členská konference pracovníků HCJB. Ustřední téma konference byla BOŽÍ MOC a jednotlivá svědectví a zprávy o misijní práci v jednotlivých regionech byla od počátku až do konce svědectvím o naprosté závislosti nás všech na Boží moci a Jeho výzvách. Hostujícím řečníkem konference HCJB byl president TWR David Tucker. Obě misijní organizace mají nové vede-

ní. V HCJB je to David Johnson, v TWR je to David Tucker. Společně jsme prožili tři krásné dny duchovního sdílení, vedení a obhacování. Oba presidenti (ředitelé) křesťanských rozhlasových misíí jsou pro službu velkým požehnáním. Upřímnost, otevřenost a touha po úzké spolupráci byla ústřední myšlenkou současné i budoucí spolupráce TWR a HCJB.

David Tucker býval nejvyšším exekutivním představitelem olejové společnosti (British Petroleum), což byla nejen nesmírně odpovědná a prestižní funkce, ale také jedinečná, tříadvacet let dlouhá zkušenost vedení mezinárodní společnosti. Člověk, který vedl tak obrovskou společnost, musí umět rozhodovat o tom, jak se jednotlivé firmy nakupují, prodávají, likvidují, aby byla celá společnost zdravá a prosperující. Zkušenost na mezinárodním poli je neocenitelnou přípravou pro vedení misijní společnosti. Podobně, aby se misijní práce mohla účinně rozvíjet, je třeba reagovat na místní potřeby, v modlitbách zvažovat a využívat všech nabízených možností, je třeba neustále monitorovat, co se kde děje, co je možné budovat, kde je lépe skončit nebo vyčkávat, kde je třeba provést nutné změny ... V konci konců, finanční rozpočty jednotlivých misijních subjektů jsou v řádech milionů dolarů a odpovědnost, která leží na bedrech vedení, je před Bohem a lidmi obrovská. Potřeba kvalitního vedení, nových vizí a rozvíjení nových příležitostí je páteří společné služby dárců, partnerů, misionářů i těch, kterým je šíření evangelia určeno.

Jedním z důležitých závěrů konference je skutečnost, že došlo k velkému sblížení HCJB a TWR. David Tucker všechny přítomné vyzval k úzké spolupráci. Každá společnost má své silné stránky a své slabiny. Nemá smysl, abychom mezi sebou soutěžili, ale navzájem si pomáhali.

Nejnovější trendy rozhlasového vysílání směřují k digitálnímu krátko-

vlnnému vysílání, které bude novým standardem v Číně. Je otázkou krátké budoucnosti, kdy bude svět zaplaven levnými přijímači, které způsobí ještě větší revoluci než tomu bylo s tranzistorovými rádii. Inženýři HCJB připravují přijímače s pevnou předvolbou křesťanských frekvencí, které se budou vyrábět v Číně.

HCJB World Radio vytyčilo na výroční členské konferenci následujících sedm výzev, podle nichž se má další práce a spolupráce HCJB dále rozvíjet:

1. Vytvářet evropská centra, která budou rozvíjet technickou spolupráci, mediální a rozhlasové možnosti.
2. Připravovat místní dobrovolníky a spolupracovníky, rozvíjet nábor spolupracovníků.
3. Vytvářet týmy spolupracovníků v regionech podle specifických potřeb jednotlivých zemí. HCJB má pracoviště a spolupracovníky v CZ, SK, Polsku, Maďarsku, Rumunsku, Makedonii, Jugoslávii. V Evropě dlouhodobě fungují kanceláře a zastoupení v Česku, na Slovensku, v Německu, Švýcarsku, Anglii, Švédsku.
4. Transformace strategie práce – vyhledávat odborníky pro krátkodobé projekty, spolupracovat s penzionovanými profesionály.
5. Příprava mezinárodního centra pro výuku mediální práce a technických služeb.
6. Vytvořit rozvojový tým pro národní pracoviště.
7. Vytvořit strategický tým, který bude vyhledávat příležitosti ke službě a využívat odborné znalosti profesionálů.

Dlouhodobou vizí HCJB je, aby každé město, které má více než milion obyvatel, mělo centrum rozvoje rozhlasové služby. Je na iniciativě místních křesťanů, aby sami hledali nové možnosti a kontakty v církvích, rozvojové týmy budou připraveny pomoci v začátcích samostatné práce. Modlíme se, abychom společnými silami Trans World Radia a HCJB World Radia vykonali na poli evangelizace více. Výzvou pro

46 ZÁPAS O DUŠI

nás všechny je, abychom dále pokračovali ve službě, která má dlouholetou tradici a dál se slibně rozvíjí.

Děkujeme Pánu za další významný krok na poli spolupráce HCJB a TWR, tentokrát na poli satelitního vysílání. Následující poděkování z TWR–CZ nás velmi potěšilo.

*Vážený přátelé,
dne 8. června 2004 jsme na naše konto obdrželi xxx.xxx Kč, jako dotaci na vybavení satelitního odbavovacího centra pro celodenní křesťanské rozhlasové vysílání v české a slovenské řeči. Přesto, že toto pracoviště je již plně funkční a vybavené téměř vši potřebnou technikou, uložili jsme Vaši dotaci na zvláštní účet a použijeme ji až v okamžiku získání licence.*

Vaši pomoci si velice vážíme a děkujeme za tuto pomoc. Vnímáme ji jako zázračné vyslyšení našich modliteb. Z mnoha různých příslibů se Vaše pomoc realizovala jako první a zatím jediná, ač dřívější signály byly opačné. Díky Bohu i Vám.

Jsmo vděční Pánu, že naše dlouholetá rozhlasová spolupráce s TWR, která začala kolem roku 1986, pokračuje dodnes. Modlíme se, aby budoucnost naší spolupráce přinesla bohatou úrodu a slávu našemu Pánu a Stvořiteli. HCJB World Office financuje každoročně ze zdrojů nejrůznějších nadací a z prostředků specifických darů řadu speciálních projektů. Další projekt, za který se modlíme, je zřízení nahrávacího studia v Banské Bystrici, které by mělo sloužit slovenskému vysílání a být součástí Ev. semináře.

Konference světových kanceláří HCJB, která se konala v listopadu 2004 v Německu, se účastnilo 26 pracovníků čtyř kontinentů. V současné době probíhá testování krátkovlnného digitálního vysílání. Pokud jste zapojeni do procesu přípravy digitálního vysílání nebo máte k této oblasti blízko, napište nám.

– Pavel a Klára Steigerovi –

NAPSALI JSTE NÁM

* *Milí Steigerovi,*

asi bych měl začít představením, (nechci vás obírat o čas, kterého určitě nemáte nazbyt, tak se budu snažit být co nejstručnější). Tak tedy: jmenuji se Martin U. a je mi 23 let. Byl jsem vychovaný v katolické rodině a babička mě od malička vodila do kostela. Byl jsem pokřtěný, u svatého přijímání i biřmován. V období dospívání, jak už to bývá, nastal problém, nedávalo mi to totiž smysl. To dodržování tradic, dodržování sv. smíření, sv. přijímání, nutnost konat dobré skutky, nechápal jsem, proč mají i někteří věřící trpět po smrti v očistci, proč se modlit k p. Marii a různým svatým. Až do nedávna jsem věřil tomu, když „budu hodný“, dostanu se do nebe nebo aspoň do očistce. Během posledních tří let jsem přestal navštěvovat bohoslužby a dokonce se modlit. Nechci tím shazovat vinu na katolickou církev, chyba byla samozřejmě ve mně. Namísto abych hledal pravdu, četl bibli, tak jsem jenom bezmyšlenkovitě přijímal kázání našeho pana faráře. Nevím, čím to bylo, možná mnou, ale vůbec se nepamatuji, že bych kdy slyšel, ať už v hodinách náboženství nebo na mši svaté, kázání na téma Ef 2:8-9, Ř 3:20, J 6:47, 1J 5:13 a další podobné, vždyť to je základ křesťanství. Většinou to bylo čtení různých papežských, biskupských, ... dopisů. Myslím, že snad skoro v každém čísle vašeho časopisu se vyskytuje aspoň jeden z výše uvedených veršů, nebo aspoň narážka na něj.

Je to asi tři měsíce, když jsem hledal na internetu, jak se daří křesťanství, a narazil jsem na stránky reformace.cz. A dovolím si tvrdit, že to byl okamžik, který mi změnil život. Zapůsobily na mě všechny dokumenty a knihy z těchto stránek a úplně nejvíc článek: Pravda o Bohu od Martina Klima, nějak jsem cítil, že všechno, co se v něm píše, je čistá pravda a dostal jsem neuvěřitelný hlad po Bohu. Poprosil jsem Ho, aby se mi

ukázal a odkryl mi skutečnou pravdu a On to udělal. Začal jsem číst další dokumenty z tohoto serveru, ale hlavně jsem začal číst a studovat bibli, k tomu jsem používal výklad k bibli od pana Antonína Uhlíře (náš redakční spolupracovník je již doma u Pána). Ježíš Kristus mi postupně otevřel a otvírá oči a já zjišťuji, jaká je skutečná pravda a nepřestávám mu děkovat za to, že mi to umožnil.

Pak jsem také narazil na druhý hlavní „zdroj informací“ o Bohu. Totiž na váš časopis v elektronické podobě. Denně pročítám starší čísla, dokonce jsem si nahrál některé vaše pořady na CD a pouštím si je před spaním. Ve vašem časopisu jsem našel spoustu odpovědí na různé otázky. Je skvělé, že se zabýváte různými tématy, duchovními i ne-duchovními. Váš časopis je perfektně vyvážený. Tímto Vám chci tedy poděkovat. Poděkovat za to, že jste se pro mě stali velkým světlem vedoucím k Pánu Ježíši. Také Vás chci poprosit o zaslání vaše časopisu v listové podobě. Nejde o mě, ale o naši rodinu. Žijí stejným způsobem, jakým jsem žil já ještě před nedávnem. Ano, věřím v Boha, taky se občas pomodlím, ale nejsem si úplně jistý, že mají v sobě Krista, že jsou spaseni. Váš časopis by byl určitě jeden ze způsobů, jak jim zvěstovat Krista a pravdu, byl bych moc vděčný a šťastný. (S příspěvkem na váš časopis můžete samozřejmě počítat.) Ještě jednou velké díky za zvěstování neředěného Božího slova u nás i ve světě. S pozdravem a přáním Božího požehnaní:

v Kristu Váš Martin U.

* Vážený Steigerovi,
děkujeme za zaslání všech „Zapasů o duši“. Je to pro nás velmi hutné biblické čtení. V mnohém s Vámi souhlasíme, i přesto se snažíme přemýšlet nad Vašimi slovy s bibli v ruce, tak jak sami uvádíte citát o Berienských (Skutky 17, 11) ve Vašem dopise v balíčku s knihami (W. Gitta a Kena Hama).

My sami jsme uvěřili asi před 13 lety z milosti Boží a můžeme jen Jemu děkovat, že nám otevřel oči a srdce a my mohli přijmout Ježíše, Syna Božího, jako svého Spasitele. Kromě nás uvěřili ještě naši rodiče i syn a někteří naši známí. Od té doby jsme prošli několika církvemi, od letničně zaměřených (Apoštolská církev) až k liberálně zaměřeným (Českokobratrská církev evangelická) a zjistili jsme, že pro biblicky věřícího křesťana je dost těžké vejít se do norem dotýkajících církví. Nyní navštívíme CČSH a to pro velmi vstřícnou, obětavou a zjevně obrácenou farářku a její kázání. Bohoslužba je tam ale dost formální a v něčem bychom asi zase narazili (křest dětí atd.) V mnohém jsme Vám velmi vděční za Vaše články v ZODu. Máme však určité otázky, které se týkají článku „Dar jazyků“ z čísla 79. Např. apoštol Pavel mluvení v jazycích neodsuzuje ani je neznehodnocuje na pouhé zvuky, považuje mluvení v jazyku za dar. Pouze nabádá věřící k tomu, aby usilovali o vyšší dary Ducha a tak budovali církve (1. Kor. 12, 30 a 1. Kor. 14, 4-5).

S pozdravem AHOJ (Ad Honorum Jezus) Bůh Vám žehnej,

Jarmila a Ladislav V. z Břeclavi

Zájemcům o téma daru jazyků doporučuje knihu Johna MacAtrhura – Charismatici. Objednejte si ji na: 549.257.803 s odkazem na ZOD a dostanete slevu.

Církev evangelická metodická vydala knihu Jiřího Hurty „Hledání krále uprostřed králů“ (úvahy nad knihami Samuelových). Rada čtenářů ZODu dostala 1. díl „Hleďte krále“ z roku 1991. Knihu si můžete objednat na adrese: CEM, Ječná 19, 12000 Praha 2

**Objednávky časopisu, knih, nahrávek a
případné připomínky adresujte na
<zod@hcjb.cz> nebo:**

Distribuce CZ

HCJB – ZoD Distribuce
P. & K. Steiger
Hošťálkova 1,a
169 00 Praha 69 – Břevnov

Distribúcia SK

HCJB – ZoD Distribúcia
M. & A. Zavilla
Jiráskova 165/10
916 01 Stará Turá

**Dobrovolné příspěvky můžete poslat poukázkou
Variabilní symbol je na Vaší etiketě**

Název účtu:

ZOD – HCJB World Radio

Číslo účtu:

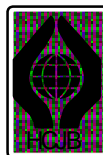
KB Praha 1; Pobočka Pohořelec 22
96538621/0100

Názov účtu:

HCJB Rádiosieť ZOD Slovensko

Číslo účtu:

VUB Trenčín, Exp. Stará Turá
49134202/0200

WORLD
RADIO

<http://www.hcjb.cz> nebo <http://www.reformace.cz>

Pokud máte přístup na webové stránky • Sledujte denní zpravodajství
z křesťanského světa • Můžete poslouchat nebo si stáhnout několik
set audio pořadů nejen z produkce HCJB, ale i z produkce TWR •
Přečtěte si všechny ZODY od roku 1989 • Přečtěte si desítky úvah •
Podívejte se na vznikající složku s elektronickými knihami •
Ve složce o Ekvádoru najdete mnoho zajímavostí •
Chystáme pro vás video a další novinky

**HCJB on-line vysílání na <<http://www.lumen.sk>>
od 1. 4. 2003 každou neděli od 10:45 do 11:00**

ZÁPAS O DUŠI © vydává ZOD – Zápas o duši, HCJB – World Radio
Hošťálkova 1a, 169 00 Praha 6

Redaktoři Ing. Pavel a Klara Steigerovi, Hošťálkova 1a, 169 00 Praha 6
Tiskne PBtisk s.r.o., Prokopská 8, 261 01 Příbram VI
Vychází čtyřikrát do roka. **NEPRODEJNÉ !**